

TIBBİ SUÇLAR (MEDICRIME) SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDA 7/24 HİZMET VEREN BİR AĞ KURULMASI

FİZİBİLİTE RAPORU

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Bu rapor: İhtiyaç Değerlendirmesi - Tıbbi Ürünler Sahteciliği (NA-FAMED) adlı Avrupa Konseyi Projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Bu rapor bağımsız Avrupa Konseyi uzmanlarınca hazırlanmıştır:

- Ioana Albani, Savcı, Romanya Organize Suç ve Terörizm Araştırmaları Müdürlüğü (D.I.O.C.T.) – Yargıtay ve Adalet Yüksek Mahkemesine bağlı Savcılık Makamı (P.O.H.C.C.J.)
- Branko Stamenkovic, Sırbistan Cumhuriyeti, Cumhuriyet Savcısı Vekili ve Sırbistan Yüksek Teknoloji Suçları Özel Savcısı
- Savcı ve Portekiz Yargı İşbirliği ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Müdürü Joana Ferreira'nın destekleriyle

Bu çalışmada belirtilen görüşlerin sorumluluğu yazarlarına ait olup, bu görüşler Avrupa Konseyinin resmi politikasını yansıtmayabilir.

İletişim bilgileri

İlave bilgi için aşağıdaki adrese başvurunuz:

MEDICRIME Secretariat
Criminal Law Co-operation Unit
Action against Crime Department
Directorate General Human Rights and Rule of Law (DGI)
Council of Europe

Tel: +33 (0)3 88 41 46 74
Email: medicrime@coe.int

İÇİNDEKİLER

1. Ön bilgiler ve genel çerçeve	4
1.1. Çalışmanın maksadı	4
1.2. MEDICRIME Sözleşmesinin kısaca tanıtımı	4
1.2.1. Maddi ceza hukuku ve soruşturma (usule ilişkin) yetkileri	5
1.2.2. Ulusal ve uluslararası düzeylerde işbirliği mekanizmaları	6
1.2.3. İlgili diğer hükümler	7
2. Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesinde yer alan, 7/24 ağı deneyimi	8
2.1. Çerçeve	8
2.2. 7/24 hizmet verecek İrtibat Biriminin Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesi uyarınca yetkinlikleri	9
2.3. T-CY tarafından kabul edilen dokümanlarda belirtildiği haliyle son durum	10
2.4. Ülkelerin uygulamadaki deneyimleri	12
2.4.1. ROMANYA	12
2.4.1.1. Savcılık Bürosundaki Birincil 7/24 İrtibat Birimi	12
2.4.1.2. Özel polis birimi içindeki İkincil 7/24 İrtibat Birimi	13
2.4.2. SİRBİSTAN	13
2.4.2.1 Genel değerlendirmeler	13
2.4.2.2. Sırbistan'da 7/24 İrtibat Birimi sisteminin işleyişi	14
2.4.2.3. Yüksek Teknoloji İçeren Suçlar Özel Polis Birimi	14
2.4.2.4. Yüksek Teknoloji İçeren Suçlar Özel Savcılık Bürosu	15
3. Sonuç	15
3.1 MEDICRIME Sözleşmesi uyarınca 7/24 hizmet ağının kurulması bağlamında ulusal bir 7/24 hizmet ağının sorumlulukları	15
3.2 MEDICRIME Sözleşmesi çerçevesinde, ulusal bir 7/24 İrtibat ağı kurulmasına yönelik ulusal bir İrtibat Görevlisi birimini destekleyebilecek muhtemel ilgili makamlar	16
3.3. Söz konusu çerçevenin ulusal düzeyde kurumsallaştırılması	18
3.4. MEDICRIME Sözleşmesi çerçevesinde 7/24 hizmet verecek ulusal İrtibat Görevlisi Birimlerinin kurulmasına yönelik usuller	19
EK	21

1. Ön bilgiler ve genel çerçeve

1.1. Çalışmanın maksadı

Bu çalışma, "İhtiyaç Değerlendirmesi - Tıbbi Ürünler Sahteciliği ve benzer suçlar (NA-FAMED) " adlı Avrupa Konseyi Projesi kapsamında hazırlanmıştır. Çalışma aynı zamanda, MEDICRIME Sözleşmesi çerçevesinde, Sözleşmenin kapsam ve hedeflerine ulaşmak üzere 7/24 hizmet verecek bir ulusal irtibat birimi ağı oluşturulmasının fizibilitesini araştırmayı amaçlamaktadır.

Çalışmanın amacı, MEDICRIME Sözleşmesine taraf ülkeler arasında, tıbbi ürünler sahteciliğinin ve halk sağlığına tehdit oluşturan benzer suçların önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle yönelik operasyonel ve adli işbirliğini ve bilgi alışverişini artırma maksadıyla 7/24 hizmet verecek bir irtibat birimi ağının düzenlenmesiyle ilgili tavsiyelerin veya kılavuz ilkelerin benimsenmesi kapsamında, MEDICRIME Sözleşmesi Taraflar Komitesinin yapacağı istişarelere yardımcı olmaktır.

Bu istişarelerle, oluşturulması düşünülen sistemin esas unsurlarının yanı sıra, sistemin organizasyonel ve lojistik yönlerinin çerçevesi de belirlenmelidir. Bu belgeyle, 7/24 hizmet verecek bir ulusal irtibat birimini ve bu birimin, MEDICRIME Sözleşmesinin¹ bu amaca yönelik özel hükümlerine uyararak, sahip olması gereken imkan ve yetenekleri, sorumlulukları ve faaliyet usullerini destekleyecek yetkili makamların nasıl şekillenebileceği ortaya konmalıdır.

1.2. MEDICRIME Sözleşmesinin² kısaca tanıtımı

Sözleşmenin Giriş Bölümünde ve 1. Maddede, Sözleşmenin amacının: belirli eylemlerin suç olarak kabulünü sağlayarak; Sözleşmede belirlenen suçların mağdurlarının haklarını koruyarak, ulusal ve uluslararası işbirliğini teşvik ederek, halk sağlığına karşı tehditleri önlemek ve bunlarla mücadele etmek olduğu belirtilmektedir.

Sözleşmenin odaklandığı nokta halk sağlığının korunması olduğundan, sözleşme tıbbi ürün sahteciliği, aktif madde, yardımcı madde, parçalar ve malzemeler gibi, genelde gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde yeterli korumaya sahip maddelere ilişkin fikri mülkiyet hakkı ihlalleriyle ilgili konuları kapsamamaktadır. Bu yaklaşımla, Açıklayıcı Rapor'un³ 20. Maddesinde belirtildiği gibi, Sözleşme kapsamında suç kabul edilen bir davranışın neden olabileceği, fikri mülkiyet hakkı ihlaliyle ilgili bir ceza kovuşturması açılması hakkına halel gelmemektedir.

Sözleşmenin 3. Maddesinde, kapsam tarif edilerek, sözleşmenin, fikri mülkiyet hakları uyarınca korunuyor olsun ya da olmasın veya jenerik olsun ya da olmasın, tıbbi cihazlarla birlikte kullanılmak üzere belirlenen aksesuarlar ve tıbbi ürünlerin üretiminde kullanılmak üzere belirlenen aktif maddeler, yardımcı maddeler, parçalar ve malzemeler de dahil olmak üzere, tıbbi ürünleri kapsadığı belirtilmektedir. 3.Maddede, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasında kullanılacak tanımlar yer almaktadır.

¹ Avrupa Konseyi, *Tıbbi ürünler sahteciliği ve halk sağlığına karşı tehdit oluşturan benzer suçlara ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi*, (AKAS No.211, Moskova, 28 Ekim 2011).

² Bakınız: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168008482f>

³Bakınız:<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016800d383b>

1.2.1. Maddi ceza hukuku ve soruşturma (usule ilişkin) yetkileri

Maddi ceza hukukuyla ilgili II. Bölümde, özellikle de 5. İla 7. Maddelerde, kasten işlenmesi halinde, yasa dışı eylemlerin suç olarak düzenlenmesine ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılarak, sahte tıbbi ürünlerin, aktif maddelerin, yardımcı maddelerin, parçaların, malzemelerin ve aksesuarların kasti üretiminin ve ilaçla ilgili ürünlerin ve yerine göre, tıbbi cihazların, aktif maddelerin ve yardımcı maddelerin saflığının bozulmasının, sahte tıbbi ürünleri, aktif maddeleri, yardımcı maddeleri, parçaları, malzemeleri ve aksesuarları aracılık dahil olmak üzere tedarik etmenin ya da tedarikini teklif etmenin, kaçakçılığının, sahte belge düzenleme ya da belgelerde tahrifatta bulunma eyleminin suç olarak kabul edilmesi için iç hukukta gerekli tedbirlerin alınması istenmektedir.

Her bir maddede ayrıca, öngörülen spesifik eylemlerin suç olarak kabul edilmesini uygulamama ya da sadece özel durumlarda uygulama veya, yardımcı maddeler, parçalar ve malzemeler hususunda veya bunlarla ilgili dokümanlar konusunda öngörülen spesifik eylemlerin suç olarak kabul edilmesini uygulamama ya da sadece özel durumlarda uygulama konusunda çekince öne sürme hakkı sağlanmaktadır. Sözleşmenin 8. Maddesi, 5., 6. ve 7. Maddelerde kapsamadığı halde, kasten gerçekleştirildiğinde, benzer yasa dışı eylemlerin suç olarak düzenlenmesini mümkün kılmaktadır.

Son olarak, ancak en az diğerleri kadar önemli olan bir diğer husus da 9. Madde uyarınca, bu Sözleşmede suç olarak kabul edilen herhangi bir eylemin kasten yapıldığında, eylemin yapılmasına yardım veya yataklık etmenin ya da yapmaya teşebbüs etmenin suç kabul edilmesi gerekmektedir. 9. Maddede aynı zamanda 7. ve 8. Maddede tarif edilen her hangi bir suçu işlemeye teşebbüs etmenin suç sayılmasına çekince konması da mümkün kılınmaktadır.

92. Maddede de belirtildiği gibi, 13. Maddede sayılan ağırlaştırıcı sebepler, zaten suçu oluşturan unsurlardan olmadıkları müddetçe, bu Sözleşmede tespit edilen suçlara uygulanacak yaptırımın belirlenmesinde, iç hukukun ilgili hükümlerine uygun olarak dikkate alınabilirler. Ulusal bir mahkemede yaptırımlar belirlenirken, aynı nitelikteki bir suçla ilgili olarak daha önce verilen bir hükmün dikkate alınmasını sağlamak üzere, Sözleşmede, ulusal veya yabancı bir ülke mahkemesinin daha önce verdiği kararın dikkate alınması yükümlülüğü getirilmiştir (Madde 13.f ve Madde 14).

Kurumsal sorumlulukla ilgili yaptırımlar ve tedbirler Sözleşmenin 11. ve 12. Maddelerinde belirtilmiştir.

Soruşturma, kovuşturma ve usul hukukunun yer aldığı III. Bölüm özel bir öneme sahiptir – bu bölümde, II. Bölümde belirlenen suçların etkili bir biçimde soruşturulmasına veya kovuşturulmasına yönelik olarak, Tarafların alacağı tedbirlere yer verilmektedir. Bunlar arasında önemli bir tedbir, genel bir kural olarak soruşturma veya kovuşturmanın resen yapılması ve ulusal sistemde farklı bir seçeneğin olması durumunda, şikayetin geri çekilmesi halinde bile, takibatın devam etmesinin güvence altına alınmasıdır (Madde 15). Açıklayıcı Raporun 106. Maddesinde belirtildiği gibi, bu maddeden maksat, özellikle de suçu işleyenlerin, mağdurlara yönelik baskılarına ve tehditlerine bakılmaksızın, ceza kovuşturmasına devam edilmesini sağlayarak, savcılık kovuşturmasını kolaylaştırmaktır.

Ayrıca, etkili soruşturma ve kovuşturma ilkesini pekiştirmek üzere 16. Maddede ulusal düzeyde, bir yandan ceza soruşturmasını yürüten bireylerin, birimlerin veya servislerin tıbbi ürün sahteciliğiyle mücadelede veya halk sağlığını tehdit eden benzer suçlarda uzmanlaşması veya mali soruşturmalar dahil olmak üzere bireylerin bu amaçla eğitilmesi, diğer yandan da yetkili makamların, yerine göre, mali soruşturmalar, gizli operasyonlar,

kontrollü teslimatlar ve diğer soruşturma teknikleri uygulamaları öngörülmektedir. Söz konusu gizli operasyonlar ve kontrollü teslimatlar, Açıklayıcı Raporun 109-110. Maddelerinde belirtildiği gibi, elektronik ve diğer gözetleme yöntemlerini ve sızma operasyonlarını içerebilir. "Yerine göre" ifadesinden de anlaşılacağı gibi, Taraflar söz konusu soruşturma tekniklerinin hepsini uygulama veya hiçbirini uygulamama konusunda yasal bir yükümlülük altında değildir. Ancak Taraflardan biri soruşturmayı bu özel teknikleri uygulayarak yapmayı seçerse, Sözleşmenin Giriş bölümünde sözü edilen orantılılık ilkesine de uyulacaktır.

1.2.2. Ulusal ve uluslararası düzeylerde işbirliği mekanizmaları

Sözleşmede belirtilen suçların halk sağlığı açısından teşkil ettiği tehditlerin karmaşıklığı ve tehlikeli sonuçları göz önüne alındığında ve aynı zamanda da bu eylemleri engellemenin ve bunlarla mücadelenin tek bir kişinin görevi olmadığı dikkate alındığında, Açıklayıcı Raporun 111. Maddesinde belirtildiği gibi, ulusal düzeyde birden çok disipline ve birden çok sektöre dayalı ağlar kurulmasının, tıbbi ürün sahteciliğiyle ve benzer suçlarla mücadelede kilit unsur olduğu göz önüne alındığında, 17. Maddede, ülkedeki yetkili makamlar arasında işbirliği ve bilgi alışverişi öngörülmektedir.

Bu ülke içi işbirliğinin nasıl yapılacağı kararı, sağlanacak yardımın homojen olmayacağı, ancak aynı hedefe: tıbbi ürün sahteciliğini ve halk sağlığına tehdit oluşturan benzer suçları etkili bir biçimde önlemeye ve bunlarla mücadeleye yönelik olduğu hatırd tutularak, ilgili her bir yetkili makamın rolüne ve yetkinliklerine göre, Taraflara bırakılmıştır.

Kuşkusuz böyle bir ülke içi işbirliği, kurumlar arası bilgi alışverişine izin veren ve her bir yetkili makam için geçerli olan usullere bağlı olarak yapılacak, ya da, 17. Maddeye istinaden, Sözleşmenin uygulama sürecinde benimsenebilecek daha resmi kurallara dayalı, ayrıntılı veya amaca yönelik bir usule göre gerçekleştirilecektir.

Uluslararası düzeyde ise, Sözleşmede uluslararası işbirliğine yönelik iki farklı mekanizma sunulmaktadır. Bunlardan biri, Sözleşme hükümlerine dayalı, ceza suçlarıyla ilgili uluslararası işbirliği ve tek tip veya müteakibiye esasına dayalı mevzuat ve iç hukuk temelinde kabul edilmiş, ilgili uluslararası ve bölgesel yasal enstrümanlar ve düzenlemeler uyarınca mümkün olan en geniş kapsamlı bir biçimde gerçekleştirilen işbirliğidir. Bu işbirliği, müsadere ve el koyma dahil olmak üzere, Sözleşmede yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması amacıyla yapılır. Diğer ise, koruma ve diğer idari tedbirlerle ilgili uluslararası işbirliğidir.

22. Maddede öngörülen ikinci tür işbirliğinde, uluslararası işbirliğine yönelik özel bir hedef söz konusudur. Bunlardan birincisi mağdurların korunması ve mağdurlara yardımla ilgilidir. İkinci hedef ise tıbbi ürün sahteciliğiyle ve halk sağlığını tehdit eden benzer suçlarla mücadeleyle ilgili olarak bilgi ve/veya işbirliği isteklerini göndermekten ve bu tür istekleri almaktan sorumlu bir ulusal irtibat görevlisi biriminin belirlenmesidir.

Açıklayıcı Raporun 134. Maddesinde tam da bu anlatılmakta, 22. Maddenin 1. fıkrasındaysa yalnızca mağdurlara sağlanan koruma ve yardımla ilgili idari tedbirler ele alınmaktadır ve ceza suçlarıyla ilgili uluslararası işbirliğine değinilmemektedir.

Madde 22'de belirtilen, tıbbi ürün sahteciliğiyle ve halk sağlığını tehdit eden benzer suçlarla mücadeleyle ilgili olarak bilgi ve/veya işbirliği isteklerini göndermekten ve bu tür istekleri almaktan sorumlu bir ulusal irtibat biriminin belirlenmesi konusundaysa, Açıklayıcı Raporun 135. Maddesinde izah edildiği gibi, irtibat biriminin görevi ve maksadı ceza suçlarıyla ilgili uluslararası işbirliğinin kapsamı dışında olup, Tarafların dahili raporlaşma sistemlerine halel getirmeyecektir.

Toplanacak bilgi türü, dahili organizasyon ve söz konusu bilgilerin iletilme mekanizması Taraflar tarafından belirlenecektir.

1.2.3. İlgili diğer hükümler

MEDICRIME Sözleşmesinin VI. Bölümünde, Sözleşmede yer alan suçlarla ilgili mağdurların hak ve menfaatlerinin korunmasına yönelik olarak ulusal düzeyde alınacak hukuki ve diğer tedbirler anlatılmaktadır. Bunlar özellikle de, 19. Maddede belirtildiği gibi, mağdurların davalarıyla ilgili ve sağlıklarını korumalarıyla ilgili bilgilere erişimlerinin sağlanmasına, fiziksel, psikolojik ve sosyal toparlanmalarına yardımcı olunmasına ilişkin tedbirlerdir. Son olarak da Tarafların iç hukuklarına mağdurların suçlulardan tazminat talep etmelerine yönelik mevzuatın dahil edilmesini sağlamaları istenmektedir.

Ayrıca, 20. Maddede, Tarafların ulusal düzeyde, ceza soruşturmalarında ve kovuşturmalarında davaları görülen mağdurların haklarıyla ilgili tamamlayıcı tedbirler almaları da istenmektedir. Bunlar arasında bilgilendirilme, kanıt sunma, görüşlerini, ihtiyaçlarını ve kaygılarını sunma vasıtalarını seçme, hak ve menfaatlerinin gerektiği gibi sunulabilmesi için uygun destek hizmetleri alma, kendilerinin, ailelerinin ve güvenliklerinin sağlanması ve kendileri adına tanıklık edenlerin zorbalığa ve misillemeye karşı korunması için etkili tedbirler alınması yer almaktadır. Bu Sözleşmede yer alan suçlarla ilgili mağdurların daha spesifik hakları ile ilgili olarak da, 20. Maddenin 2 ila 5. Maddelerine göre, her bir Taraf, mağdurların ceza kovuşturmasında taraf olmaları mümkün olduğunda, gerektiğinde ücretsiz olarak adli yardıma erişebilmelerini sağlar; her bir Taraf, grupların, vakıfların, derneklerin veya kamu kurumlarının ya da sivil toplum örgütlerinin; mağdurlara, mağdurların muvafakati ile bu Sözleşmede yer alan suçlarla ilgili cezai kovuşturma sırasında yardımcı olmasına ve/veya destek vermesine imkan sağlar. Her bir Taraf, bu Sözleşmede yer alan bir suçun, o suçun mağdurlarının ikamet ettikleri yer dışında bir başka Tarafın ülkesinde işlenmesi halinde, ikamet ettikleri Devletin yetkili makamlarına şikâyette bulunabilmelerini sağlamak için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır.

MEDICRIME Sözleşmesinin VIII. Bölümünde, 23. Maddede izah edildiği gibi, Taraflar Komitesinin terkiibinden söz edilerek, takip prosedürü anlatılmakta, 24. Maddede ise, ilgili diğer temsilciler sıralanmaktadır. Bu çalışma açısından anlamlı olan bir bölüm de 25. Maddede ele alınan, Taraflar Komitesinin aşağıda sıralanan görevleridir:

- MEDICRIME Sözleşmesinin uygulanmasının izlenmesi;
- Devletlerin tıbbi ürünler sahteciliğini ve halk sağlığına karşı tehdit oluşturan benzer suçları önleme ve bunlarla mücadele etme imkan ve kabiliyetlerini iyileştirme amacıyla, Devletler arasında bilgi, deneyim ve iyi uygulamaların toplanmasının, analiz edilmesinin ve değişiminin kolaylaştırılması;
- Her hangi bir sorunun veya bu Sözleşme uyarınca yapılmış olan bir beyanın veya çekincenin tespit edilmesi de dahil olmak üzere, bu Sözleşmeden etkili bir biçimde yararlanmanın ve Sözleşmenin etkili bir biçimde uygulanmasının kolaylaştırılması;
- Bu Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili her hangi bir sorunla ilgili görüşlerin bildirilmesi ve önemli yasal, politikalara ilişkin veya teknolojik gelişmelerle ilgili bilgi alışverişinin kolaylaştırılması;
- Bu Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili olarak Taraflara spesifik tavsiyelerde bulunulması.

Bu genel görevleri temel alarak, Taraflar Komitesi, MEDICRIME Sözleşmesinin uygulanması açısından ilgili ise, bazı maddelerin yorumunu da yapabilir.

2. Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesinde yer alan, 7/24 ağı deneyimi

2.1. Çerçeve

Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesinde⁴ Sözleşmenin Her bir Tarafının, bilgisayar sistemleri ve verilerle ilgili ceza suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasında ve bir ceza suçunun elektronik ortamda mevcut kanıtlarının toplanmasında derhal yardımcı olmak üzere, 7/24 hizmet verebilecek bir irtibat birimi belirlemesi öngörülmektedir.

Sözleşmenin metnine göre, söz konusu yardım aşağıdaki tedbirlerin alınmasının kolaylaştırılmasını veya, iç hukukun ve uygulamalarının olanak vermesi halinde, bu tedbirlerin doğrudan doğruya alınmasını içermektedir:

- a. teknik bilgi sağlanması;
- b. 29. ve 30. Maddeler uyarınca, verilerin saklanması;
- c. kanıtların toplanması, adli bilgilerin sağlanması ve şüpheli şahısların yerlerinin tespit edilmesi.

Aynı şekilde, sözü edilen maddede, irtibat görevlisinin vazifeleri ayrıntılı olarak belirtilerek: Bir Tarafın belirlediği irtibat görevlisi, o Tarafın uluslararası karşılıklı yardımdan veya suçluların iadesinden sorumlu makamı veya makamlarının bir parçası değilse, o irtibat görevlisi söz konusu makam veya makamlarla süratle koordinasyon yapabilmeyi sağlar, denmektedir.

Aynı maddede personelin, ağın faaliyetinin kolaylaştırılması için eğitilmiş ve gerekli donanıma sahip olması gerektiği ve bir başka Tarafın irtibat görevlisi ile süratle iletişimde bulunma imkan ve kabiliyetine sahip olması gerektiği belirtilmektedir.

Açıklayıcı Raporun 300. Maddesinde belirtildiği gibi, her bir Taraf kendi kolluk kuvvetleri yapısı içinde irtibat görevlisini nerede konumlandıracağına karar vermekte serbesttir. Bazı Taraflar 7/24 irtibat görevlisini karşılıklı yardımla ilgili merkezi teşkilat içine yerleştirmek isteyebilir, diğerleri, bilgisayarla veya bilgisayarlarla ilgili suçlarla mücadelede sorumlu uzman polis biriminin içine konumlandırmanın bu elemanlar için en iyi konum olacağını düşünebilirler ve bir başka Taraf içinse, o Tarafın hükümet yapısı içinde başka seçenekler daha uygun olabilir. 7/24 irtibat görevlisi hem bir saldırıyı önleme veya izleme için teknik bilgi vereceğinden, hem de şüphelilerin yerinin tespit edilmesi gibi uluslararası işbirliği görevlerini ifa edeceğinden, bu konuda tek bir doğru cevap bulunmamakta olup, oluşturulması düşünülen yapının zaman içerisinde evrimleşmesi beklenmektedir. Ayrıca, ulusal irtibat görevlisi belirlenirken, farklı diller konuşan irtibat görevlileriyle iletişim ihtiyacı konusu da gerektiği gibi göz önüne alınmalıdır.

⁴ Madde 35 – 1. Her bir Taraf, bilgisayar sistemleri ve verilerle ilgili ceza suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasında ve bir ceza suçunun elektronik ortamda mevcut kanıtlarının toplanmasında derhal yardımcı olmak üzere, 7/24 hizmet verebilecek bir irtibat birimi belirler. Bu hizmet, aşağıdaki tedbirlerin alınmasının kolaylaştırılmasını veya, iç hukukun ve uygulamalarının olanak vermesi halinde, bu tedbirlerin doğrudan doğruya alınmasını içerir:

- a. teknik bilgi sağlanması;
- b. 29. ve 30. Maddeler uyarınca, verilerin saklanması;
- c. kanıtların toplanması, adli bilgilerin sağlanması ve şüpheli şahısların yakalanması.

2.a Bir Tarafın irtibat görevlisi, bir başka Tarafın irtibat görevlisi ile süratle iletişimde bulunma imkan ve kabiliyetine sahip olacaktır.

b. Bir Tarafın belirlediği irtibat görevlisi, o Tarafın uluslararası karşılıklı yardımdan veya suçluların iadesinden sorumlu makamı veya makamlarının bir parçası değilse, o irtibat görevlisi söz konusu makam veya makamlarla süratle koordinasyon yapabilmeyi sağlar.

3. Her bir Taraf, ağın faaliyetinin kolaylaştırılması için eğitilmiş ve gerekli donanıma sahip personelin mevcudiyetini temin eder.

2.2. 7/24 hizmet verecek İrtibat Biriminin Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesi uyarınca yetkinlikleri

Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesinde yer alan yetkinlikler geniş kapsamlı olup, bir siber suçla veya elektronik bir kanıtla ilgili bir soruşturmaya ilişkin en önemli gereklilikleri bir araya getirmektedir. Bunun sonucunda, arzu edilen gerekli yetkinlik bileşimi aşağıdaki hususlar için

- derhal yardım sağlamayı gerektirmektedir:
 - bilgisayar sistemleriyle ve verilerle ilgili ceza suçlarına ilişkin soruşturma veya kovuşturma yapılması veya,
 - her hangi bir ceza suçu için elektronik ortamda kanıt toplanması.

Söz konusu yardım aşağıdaki tedbirlerin alınmasının kolaylaştırılmasını veya, iç hukukun ve uygulamalarının olarak vermesi halinde, bu tedbirlerin doğrudan doğruya alınmasını içermektedir:

- teknik bilgi sağlanması;
- 29. ve 30. Maddeler uyarınca, verilerin saklanması;
- kanıtların toplanması, adli bilgilerin sağlanması ve şüpheli şahısların yerlerinin tespit edilmesi.

Uluslararası işbirliğiyle ilgili yetkinliklerin ulusal yasalarda ve uygulamada sağlanamaması halinde, 7/24 irtibat görevlisinin süratle karşılıklı yardım sağlamaya yetkili bir makamla koordinasyonda bulunma kabiliyetine sahip olması kuvvetle tavsiye edilir.

Yukarıda belirtilen, Madde 35'ün öngördüğü, 7/24 irtibat görevlisinin yapması gereken kapsamlı faaliyetler, karmaşık siber suç soruşturmalarının gerekleriyle ilgili modern bir bakış açısını içermektedir. Bu gerekler daima hazır olunmasını, derhal harekete geçilmesini, ve yardım konusu elektronik kanıt sunulmasıysa, bununla ilgili becerileri içermektedir.

7/24 irtibat görevlisi için öngörülen becerilerle ilgili özel bir tanım bulunmasa da, bu becerilerin, bunlarla sınırlı olmamak üzere, aşağıdaki hususlarla ilgili imkan ve kabiliyetleri karşılaması beklenmelidir.

- bilgisayar suçlarının teknik yönleri,
- suçun işlenmesinde bilgisayar kullanımının getirdiği özellikler,
- elektronik kanıtların dalgalanmalar veya müdahale kolaylığı gibi kendilerine özgü özellikleri,
- bazen belirlenemeyen veya tespiti güç olan kanıtların yerinin tespiti,
- yasalara göre kabul edilebilir bir biçimde elektronik kanıtların, şartların ve formatın elde edilme yöntemi vb.
- suçla ilgili hususların yasal yönleri ve yasal işlemleri,
- karşılıklı adli yardım kapsamında, kanıtların iletilmesiyle ilgili yasal hususlar,
- yazışmalarda en sık kullanılan dilin İngilizce olmasına rağmen, çeşitli seviyelerde yabancı dil anlama düzeyi (okuma, yazma),
- kötü çeviriler,
- farklı iletişim yöntemleri,
- bilgileri farklı yollardan özetlemek (bazen alınan bilgi neye ve neden ihtiyaç duyulduğunu ve hangi suçun işlendiğini tam olarak anlamayı güçleştirecek kadar dolaylı ve karmaşık olabilmektedir),
- yasal veya teknik terimlerin farklı biçimlerde anlaşılması,
- derhal harekete geçilmesi.

Uygulamada, 7/24 irtibat görevlisi teknik yardım, adli konularla ilgili bilgi veya koruma isteklerini aynı gün içinde kaydedip sonuçlandırabilmelidir. Verilecek cevap zaman gerektirdiğinde, anında verilecek yanıt yalnızca mesajın alındığının belirtilmesi şeklinde olabilir. İdeal durumda ve en makbul şekliyle de, alındı mesajında kısaca isteğin nasıl karşılanacağı, sonuçta ne beklenmesi gerektiği, çözümün ne kadar süre alacağı belirtilmeli ve irtibat görevlisi isteği karşılamaya yetkili değilse, isteğin kime iletildiği veya diğer faydalı bilgiler iletilmelidir.

7/24 irtibat görevlisinin isteği karşılayacak yetkiye sahip olması, ancak isteğin karşılanması için gerekli ayrıntılı bilgiye sahip olmaması durumunda, bu tür soruşturmalarda zaman çok büyük önem taşıdığından, ilave bilgiler için süratle talepte bulunulmalıdır.

Her ne kadar 7/24 irtibat görevlisinin kullanılması, aciliyet gerektiren işlerle ilgilenildiği anlamına geliyorsa da, normal öncelikli istekler de geciktirilmemelidir. Her halükarda, bir soruşturma görevlisi, savcı veya hakimin, isteğine bir yanıt beklediği, bir davanın çözüm beklediği, dahası, bir mağdurun tazminat beklediği veya bir yaşam kurtarmanın söz konusu olduğu belirtilmelidir.

Bu yaklaşımla, suçla ilgili konularda yardım sağlanmasına ilişkin resmi bakış açısı dinamik bir hale gelir.

7/24 irtibat görevlisinin bir iletişim kanalı olarak kullanılması, suçla ilgili karşılıklı adli yardım bağlamında normal yöntemlerin devre dışı bırakılması anlamına gelmez. Ancak, karşılıklı adli yardım isteğinin yerine getirilmesinden maksat, özellikle de siber suçlarda ve elektronik kanıtların sunulmasında gösterilen gayretlerin en geniş bir biçimde ve süratle tamamlanmasıdır.

Aynı bağlamda, bu yaklaşımla yakın zamana kadar farklı yetkinlikleriyle birbirinden ayrılmış yargı ve kolluk kuvvetlerine mensup profesyonellerin birbirlerine daha çok yaklaşmaları sağlanmış olmaktadır.

2.3. T-CY⁵ tarafından kabul edilen dokümanlarda belirtildiği haliyle son durum

Siber suçlar için oluşturulan 7/24 irtibat birimlerinin işleyişiyle ilgili olarak Avrupa Konseyi tarafından 2009⁶ yılında yapılan bir çalışmada, 7/24 irtibat birimlerinin yapısının ve konumlandıkları yerlerin gerek yetkileri, gerekse ulusal yargı organizasyon şemasındaki yerleri bakımından çeşitlilikler içerdiği görülmüştür. Çalışmaya yanıt veren ülkelerin %85'inden fazlası 7/24 irtibat birimlerini İç İşleri Bakanlığı içine yerleştirirken, az sayıda ülke savcılıklar içine konumlandırmıştı⁷.

Ulusal makamların 7/24 irtibat birimlerini konumlandırmalarıyla ilgili karar hakları saklı kalmak üzere, polis teşkilatı içine konumlandırılmalarıyla ve savcılıklar içine yerleştirilmeleriyle ilgili olarak, her ikisinin de lehinde ve aleyhinde sonuçlara varılabilir.

Emniyet teşkilatı lehine güçlü bir nokta olarak, emniyet teşkilatının yapısının, personelinin, alt yapısının, becerilerinin ve eğitimlerinin, savcılık teşkilatına göre daha iyi olduğu vurgulanmıştır. Zayıf nokta olarak da, bu kuruluşa yasalarca verilen yetkiler, örneğin karşılıklı yardım istekleriyle ve hızlandırılmış isteklerle başa çıkma kapasiteleri gösterilmiştir.

⁵ Bakınız: Budapeşte Sözleşmesi, Madde 46.

⁶ Bakınız: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802fa3be>

⁷ ABD'de, İrtibat Görevlisi Birimi Adalet Bakanlığı bünyesinde bir savcılık hizmeti olarak yürütülmektedir. Romanya'da iki tür İrtibat Birimi vardır, bunlardan biri Yargıtay'a bağlı Savcılık Bürosundaki bir savcılık hizmeti diğer ise kriminal polis birimindedir. Norveç'teki İrtibat Birimi hibrit bir birim olup, adli ve savcılık işlevlerine sahip kriminal polis kuvveti içinde yer almaktadır.

T-CY'nin⁸ daha sonra yaptığı değerlendirmelerde, karşılıklı adli yardım kapsamında kullanılan 7/24 irtibat birimlerinin arzu edilen rolünün, ilgili karşılıklı adli yardımın siber suçlarda ve genelde elektronik kanıtların sağlanmasında kilit unsur olduğu ortaya konmuştur.

Öte yandan, savcılık bünyesine konumlandırılan bir 7/24 irtibat birimi, daha geniş yasal yetkilere sahip olabilir ve uluslararası adli işbirliği ve hızlandırılmış koruma istekleriyle baş etmede daha güçlü bir konumda olabilir. Buna karşılık, savcılık bünyesindeki teknik beceriler ve kaynaklar daha sınırlı olabilir.

Araştırmanın yapıldığı dönemde ortaya konan bir ilginç konu da, 7/24 irtibat birimlerinin görevlerinin siber suçları soruşturma veya kovuşturma ve uluslararası kolluk kuvvetleriyle işbirliği yetkisine sahip mevcut bir kurumun sorumluluğuna verildiğinde, ayrıca bir yasal dayanağa ihtiyaç olmadığına görülmüş olmasıdır. Bu durum pek çok ülkede böyledir. Siber suç Sözleşmesinin kabulüne dair yasa ve 35. Maddeyle ilgili olarak yapılan beyanlar, gerekli yasal dayanağı oluşturmuştur. Çalışma başka bir açıdan da, özel bir yasal dayanağın irtibat birimini sonuç alma konusunda daha sorumlu ve hesap verebilir hale getirdiği, irtibat birimini ulusal düzeyde bilinir kılabildiği ve o nedenle de ülke içindeki makamlarla işbirliğini daha da kolaylaştırabileceğini ve yasal sistemin izin vermesi halinde de, koruma için ve muhtemelen de karşılıklı adli yardım istekleri için yetki alabileceğini göstermiştir.

2013 yılında, çalışmaya katılan ülkelerden gelen bütün bilgilerin bir araya getirilmesine yönelik kapsamlı bir çabadan sonra T-CY, Budapeşte Siber suç Sözleşmesinin koruma ile ilgili hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili bir değerlendirme raporunu kabul etti. Bu bağlamda, 7/24 İrtibat Birimlerinin kurulması ve yetkileri yeniden gündeme geldi ve sonuçların Sözleşme hükümlerinin gereklerini ve değerlendirmenin amaçlarını karşıladığı ancak karşılıklı adli yardım konularında 7/24 irtibat birimlerinin yetkinlikleri konusundaki zaafı bir kez daha ortaya koyduğu görüldü⁹.

Aralık 2014'te, 12. Genel Kurulda, T-CY'nin Budapeşte Siber suç Sözleşmesinin karşılıklı adli yardımla ilgili hükümlerine dair değerlendirme raporu kabul edildi.

7/24 irtibat birimleriyle ilgili sonuçlara göre, bu birimlerin 31. Maddede yer alan türden karşılıklı adli yardım isteklerini kendilerinin alıp, gönderip uygulama yetkilerinin olmaması halinde, en azından bu tür isteklerin süratle uygulanmasını kolaylaştırma yeteneğine sahip olmalarının gerekli olduğu ortaya kondu.

Bununla birlikte, elde edilen bulgulara göre, soru sorulan Devletlerin (36) hemen hemen yarısındaki 7/24 irtibat birimi karşılıklı adli yardım istekleri almaya ve göndermeye yetkili olduklarını belirtirken (bazıları sadece iletim kanalı olarak hizmet vermektedir, örneğin Bosna Hersek, Estonya, Macaristan ve Hollanda) diğerleri de istek mektubu gönderebilmekte, bunları uygulayabilmekte veya karşılıklı yardım isteklerinin uygulanmasını denetlemekte veya uygulamaya katılmaktadırlar (Kosta Rika, Kıbrıs, Finlandiya, Gürcistan, Litvanya, Norveç, Romanya, Sırbistan, "Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti", Birleşik Krallık). Son olarak da, 7/24 irtibat

⁸ Bakınız: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802e722e>; <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802e726c>

⁹ Bakınız: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802e726c>
Soruların yöneltildiği bütün Taraflar (33) bu tür irtibat birimleri oluşturmuşlardır. Bunların bir bölümünün uluslararası koruma isteklerini gönderme, alma ve takip etmede faal oldukları anlaşılmaktadır. Diğer bazıları ise, gerekli yetkiye sahip olmalarına karşın daha az faaldirler. Son olarak bazı irtibat birimleri ise, iç hukuktaki korumayla ilgili altyapı zayıf olduğundan veya resmi bir karşılıklı yardım prosedürünü gerektirdiğinden uluslararası istekleri gönderip, alıp, takip edememektedirler.

birimleriyle karşılıklı adli yardım isteklerini uygulamaktan sorumlu makamlar arasındaki doğrudan iletişim ve düzenli irtibatın gerçekleştiğini de Arnavutluk, Ermenistan, Avustralya, Avusturya, Bulgaristan, Estonya, Japonya, Hollanda, Romanya ve Slovakya bildirmiştir.

Aynı zamanda, bazı Devletlerde, irtibat birimiyle karşılıklı adli yardım gerçekleştirmekle sorumlu makamlar arasında bir iletişim kopukluğu riskinin mevcudiyeti vurgulanmıştır. Örneğin irtibat görevlisine koruma isteklerinin, müteakiben karşılıklı adli yardım istekleriyle takip edilip edilmediği bildirilmemiştir ve irtibat birimleriyle karşılıklı adli yardım makamları arasında hızlandırılmış işbirliğine dair pratik düzenlemeler henüz yapılmamıştır.

2.4. Ülkelerin uygulamadaki deneyimleri

2.4.1. ROMANYA

2.4.1.1. Savcılık Bürosundaki Birincil 7/24 İrtibat Birimi

Romanya'daki 7/24 irtibat birimi 161/2003 sayılı Yasanın 62. Maddesi uyarınca, Yargıtay ve Adalet Yüksek Mahkemesine bağlı Savcılık Bürosundaki Organize Suçlarla ve Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi, Siber suçlarla Mücadele Şubesinde kurulmuştur. Siber suçlarla Mücadele Şubesinin yasayla belirlenmiş yetkinlikleri, siber suçların soruşturulmasının yanı sıra, Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesinde öngörülen aşağıdaki görevleri de içermektedir:

- bu alandaki Romanya yasal mevzuatıyla ilgili özel yardımın ve bilgilerin sağlanması;
- verilerin süratle korunmasının yanı sıra, bilgisayar verilerini içeren nesnelere veya yetkili bir yabancı makamın talep ettiği veri trafiğiyle ilgili verilere el konması;
- siber suç davalarıyla ilgili istek yazılarının gereğinin yapılması veya gerekli kolaylığın sağlanması, bu bakımdan ilgili bütün Romanya makamlarıyla işbirliği gerçekleştirilmesi.

2004 yılında, Organize Suçlarla ve Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi yeniden düzenlenmiş ve Siber suçlarla Mücadele Şubesi yeni bir yapının içine, Organize Suçlar ve Terörizm Soruşturma Müdürlüğü'nün bünyesine dahil edilmiştir. Ancak ilgili şubenin yetkinliklerinde her hangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Sonuç olarak, Siber suçlarla Mücadele Şubesi siber suçlara özgü vakalarda ülke çapında soruşturma yetkisine, Budapeşte Sözleşmesinin 29-30. Maddeleri uyarınca hızlandırılmış koruma istekleri yapma yetkisine, Müdürlük bünyesindeki Uluslararası Adli Yardım Şubesiyle veya Yüksek Yargıtay ve Adalet Mahkemesine bağlı Savcılık Bürosuyla doğrudan irtibat içerisinde çalışarak karşılıklı adli yardım taleplerini kolaylaştırma veya uygulama yetkisine sahiptir.

Somut olarak belirtmek gerekirse, 7/24 irtibat birimi aşağıdaki görevleri ifa eder:

- kanıtların sağlanmasında, özellikle de: abone bilgileri, mesaj trafiği verileri veya içerik verileri gibi, elektronik kanıtların sağlanmasında, soruşturma yürüten milli makamlar ve benzer yabancı makamlar için aracı birim olmak;
- soruşturma yürüten milli makamlara uluslararası işbirliği konularında ve benzer yabancı makamlara elektronik kanıtların elde edilmesinde veya bunların etkililiğine dair alınacak etkili tedbirler konusunda danışmanlık görevi ifa etmek;

- karmaşık karşılıklı adli yardım isteklerinde istek makamı olarak görev ifa etmek;
- yerine göre, öteki benzer yabancı makamla birlikte ortak veya paralel soruşturmaya katılan soruşturma birimi olarak görev ifa etmek.

Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesinde ön görülen, 7/24 irtibat biriminin özellikleri bağlamında, Romanya irtibat birimi:

- esasa ilişkin yargı yetkisine bakılmaksızın tek bir irtibat noktasıdır ve
- tek bir şahsın değil, bir şubenin yetkisini kullanmaktadır (10'u aşkın savcı);
- savcılar arasında zorunlu değişim talimatı mevcuttur (baş savcı ve yedekleri);
- özel iletişim e-postasına ve telefonuna sahiptir;
- koruma istekleriyle ilgili form kullanır (Romanya istek yapan makam olduğunda)
- istek yapan makama standart geri bildirim mesajı gönderir.

2.4.1.2. Özel polis birimi içindeki İkincil 7/24 İrtibat Birimi

Romanya, teknik beceri ve personel bakımından uzman siber suç polisinin yararlarını göz önüne alarak, Romanya Emniyet Kuvvetleri Genel Müfettişlik Kuruluşuna bağlı Organize Suçlarla Mücadele Müdürlüğü içerisinde bir ikincil irtibat birimi oluşturmaya karar vermiştir.

Romanya'da emniyet kuvvetlerinin karşılıklı adli yardım, koruma istekleri, kanıt toplama konusunda sınırlı yetkinlikleri nedeniyle, mevcut yetkinlikler çoğunlukla, doğrudan doğruya kabul edilen isteklerden veya savcılıktaki irtibat birimlerinin isteklerinden kaynaklanan teknik sorunların gerektirdiği iletişimi ve bilgilendirmeyi desteklemeye yönlendirilir.

2.4.2. SIRBİSTAN

2.4.2.1 Genel değerlendirmeler

Sırbistan'daki siber suçlarla ilgili 7/24 İrtibat Birimleri sistemi, Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesi hükümlerini ve siber suçlarla mücadele yetkili makamının yönetmeliğini temel almaktadır. Halen özellikle bu sistemin kurulmasına yönelik özel yasalar veya yönetmelikler yoktur, ancak siber suçlarla mücadele ceza mevzuatı çerçevesinde yapılacak değişiklikler doğrultusunda bu yönde bir niyet vardır.

Ancak bu durum, Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesi uyarınca 7/24 İrtibat Birimleri sisteminin mevcut olmadığı anlamına gelmemektedir. Tam tersine, Sırbistan "ikili irtibat noktası" olarak bilinen, ve hem emniyet kuvvetlerini, hem de savcılığı içeren sistemi dünyada uygulayan ender ülkelerden biridir. İlgili her bir makam, insan ve teknik kaynaklarını, sözü edilen 7/24 sisteminden gelen yazışmalara ve isteklere derhal cevap verebilecek şekilde örgütlemiştir.

Bu durum kısmen, 2005 yılında kabul edilen ve 2006 yılında yürürlüğe giren, Devlet Makamlarının Yüksek Teknoloji İçeren Suçlarla Mücadele Organizasyonuna ve Yargı Yetkisine dayalı Yasa sayesinde gerçekleştirilmiştir. Bu özel yasa, esas itibarıyla tüm ülke topraklarını kapsayan siber suçlar ve bunlarla ilgili suçların önlenmesine yönelik özel ve uzmanlaşmış devlet yetkili kurumlarının organizasyonunun temelini oluşturmaktadır.

Söz konusu mevzuat, siber suçlarla mücadeleyle yönelik özel kurumların organizasyonunu ve idari yapısını düzenler. Yasada maddi hukukla ilgili, usule ilişkin veya uluslararası adli yardım hükümleri yer almamakta ancak ilgili özel kurumların spesifik organizasyonel yapıları ve işlevleri belirtilmektedir.

Bu yasa uyarınca faaliyet gösteren özel yetkili kurumlar şunlardır:

- İçişleri Bakanlığı, Organize Suçlarla Mücadele Özel Hizmetler Dairesi, Siber suçlar Özel Şubesi kapsamında yer alan, Yüksek Teknoloji İçeren Suçlarla Mücadele Özel Emniyet Birimi;
- Yüksek Teknoloji İçeren suçlar Özel Savcılık Birimi;
- Halen söz konusu yasal konuda uzman hakimlerden oluşan, Yüksek Teknoloji İçeren suçlar Özel Mahkemesi.

2.4.2.2. Sırbistan'da 7/24 İrtibat Birimi sisteminin işleyişi

Sırbistan'daki 7/24 irtibat birimi sisteminin anlaşılabilmesi için, altta yatan ceza hukuku sistemini ve onun usule ilişkin organizasyonunu anlamak önemlidir. Sırbistan'daki ceza hukuku sistemi daha önceleri Avusturya'da ve Fransa'da mevcut olan klasik medeni hukuk sistemlerinden alınmıştır. Ancak son zamanlarda, İçtihat Hukukunun önemli etkisi ve Avrupa Birliği ülkelerindeki ceza hukuku ortamında meydana gelen değişiklikler sonucunda, içtihat hukukunun usule ilişkin bazı kurumları benimsenmiş ve ülkedeki sistem fiilen, her iki örnekten de parçalar içeren hibrit bir sistem haline gelmiştir.

Daha net bir biçimde ifade etmek gerekirse, Sırbistan, ceza muhakemesi soruşturmasında tahkik sistemini ortadan kaldırarak, karar sürecine jüriyi dahil etmeksizin, çekişmeli muhakeme sistemini benimsemiştir.

Ancak, ceza muhakemesi usulü yarasındaki muhtemelen en önemli değişiklik, Savcının başı çektiği soruşturma yöntemidir ki, burada ceza soruşturmasını başlatmaktan, sürece önderlik etmekten, ve ceza soruşturmasını sonuçlandırmaktan sorumlu olan Devlet makamının Savcılık makamı olduğu kabul edilmektedir. Bu sistemde, kendi hareketlerinde hemen hemen hiç bir özerkliğe sahip olamayan veya pek az özerkliğe sahip olan polisin rolü, Savcının isteklerine ve çabalarına uyarak soruşturmayı desteklemektir.

Bu husus, 7/24 irtibat birimi sisteminin doğru anlaşılabilmesi için çok önemlidir. Gelen karşılıklı adli yardım soruşturması veya isteğine cevap verecek olan ceza hukuku makamları ve ilgili diğer makamların yetkinliklerini anlamak, bilgilerin ve kanıtların düzgün işleyişi ve anlamlı iletimi açısından son derece önemlidir.

2.4.2.3. Yüksek Teknoloji İçeren Suçlar Özel Polis Birimi

Yüksek Teknoloji İçeren Suçlar Özel Polis Birimi aşağıdaki 7/24 görevlerini ifa eder:

- Bu amaçla oluşturulan 7/24 vardiyalı çalışma düzeni ve iletişim sistemleri kanalıyla aktif bir biçimde mukabelede bulunacak olan bir çağrı geldiğinde hazır bekleyen nöbetçi sistemini organize etmek;
- Özel olarak bu görev için ayrılmış 7/24 GSM telefonu ve sabit telefonlarla birlikte diğer seri iletişim vasıtalarının idamesinin yanı sıra, özel olarak bu maksatla kullanılan e-postaları, FTP'yi ve santral sunucularının teknik bakımını yapmak;
- Esas görevlinin ilk mukabele için Daire binasında bulunduğu ve ikinci görevlinin de gerektiğinde destek vermek üzere çağrıldığında intikal edecek nöbetçi listesinde yer aldığı 7/24 sürekli alarm durumunda olmak;
- Polisten polise işbirliği düzeyinde, 7/24 bilgi taleplerine cevap vermek;

- Yapılan 7/24 isteğini bildirmek ve ilave talimat veya istekleri almak üzere, yetkili ve nöbetçi Savcı Vekili ile iletişime 7/24 hazır bulunmak.

2.4.2.4. Yüksek Teknoloji İçeren Suçlar Özel Savcılık Bürosu

Yüksek Teknoloji İçeren Suçlar Özel Savcılık Bürosu aşağıdaki 7/24 görevlerini ifa eder:

- Yüksek Teknoloji İçeren Suçlar Özel Polis Birimindeki 7/24 irtibat görevlisi ile 7/24 iletişime ve etkileşime hazır bir nöbetçi Savcı Vekili sistemini organize etmek;
- Özellikle e-posta hizmetleri ve özel telefon hatlarıyla gerçekleştirilen iletişim için teknik cihazları idame ettirmek;
- Gelen istekte mahkeme emri gerektiren bir eylem varsa, çağrıldığında intikal edecek nöbetçi ön soruşturma hakimiyle süratle iletişim kurma imkanına sahip olmak;
- Gelen istekte böyle bir destek talep ediliyorsa, Sırbistan Cumhuriyet Savcılığı (Baş Savcılık Bürosu), Karşılıklı Adli Yardım Dairesi ile süratle iletişim kurabilmek;
- Gelen isteğin yerine getirilmesi için, ilgili tüm devlet veya hükümet yetkilileriyle ilave iletişim ve koordinasyonu kolaylaştırmak;
- Gerekliğinde ve istek yapıldığında, elektronik kanıtların süratle elde edilmesi ve mübadelesi maksadıyla, resmi ve idari karşılıklı adli yardımın başlatılmasını ve idame ettirilmesini kolaylaştırmak.

Yüksek Teknoloji İçeren Suçlar Özel Savcılık Bürosu açıkça, halen Siber suç Sözleşmesinde öngörülen yetkinliklerinin ötesine geçmiş durumdadır. Ancak, ceza soruşturmalarını yapma konusunda Sırbistan ceza hukuku sistemi içindeki lider yetkili konumu ve iki ek protokolüyle birlikte 1959 yılı Avrupa Konseyi Karşılıklı Adli Yardım Sözleşmesine dayalı Sırbistan Cezai Karşılıklı Adli Yardım Yasasındaki yetkinliklerini kullanabilmesi nedeniyle, söz konusu makam, polisten polise bilgi mübadelesini aşan siber suçlarla ilgili 7/24 isteklerde merkezi icra makamını temsil etmektedir.

3. Sonuç

3.1 MEDICRIME Sözleşmesi uyarınca 7/24 hizmet ağının kurulması bağlamında ulusal bir 7/24 hizmet ağının sorumlulukları

Giriş bölümünde de vurgulandığı gibi, MEDICRIME Sözleşmesi, belirli yasa dışı faaliyetlerin ceza suçu olarak kabul edildiği, özel soruşturma tekniklerinin kullanıldığı, mağdurlara koruma sağlandığı, ulusal ve uluslararası işbirliğinin gerçekleştirildiği uluslararası bir hukuki enstrümandır.

Bu çalışmanın maksatları açısından diğerlerinin yanı sıra önemli hususlardan biri, Sözleşmenin Taraflarının, cezai soruşturmalar ile görevli kişi, birim ya da dairelerin tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığına tehditler içeren benzeri suçlarla mücadele alanında uzman olmasını ya da mali incelemeler de dahil olmak üzere, bu amaç için eğitilen kişiler olmasını sağlayabilmek için gerekli tedbirleri almasını, söz konusu birimlerin veya dairelerin yeterli kaynaklara sahip olmasını gerekli kılan, III. Bölümün 16. Maddesidir.

Söz konusu maddenin uygulanmasına dair, Açıklayıcı Raporda spesifik izahat verilmemekte, alınması gereken tedbirler, söz konusu tedbirlerin, tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığına tehditler içeren benzeri suçlarla mücadele alanında bir yandan uzmanlık diğer yandan da bu alanda özel eğitim ve yeterli kaynaklara sahip olunmasını sağlaması koşuluyla Taraflara bırakılmaktadır.

Bunun sonucunda da, ister Tarafların kolluk kuvvetleri birimleri içerisinde, ister savcılık birimleri içerisinde uzman birimler kurulması takdir yetkisi Taraflara bırakılmaktadır.

Soruşturma makamlarının ve bu makamlara Sözleşmede yer alan suçlar bağlamında atfedilen yetkinliklerle ilgili milli yapıya bağlı olmak üzere, söz konusu yeni uzman birimlerin hukuki tedbirler veya idari tedbirler kapsamında oluşturulabileceği anlaşılmaktadır.

O nedenle de, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili en önemli ön koşul, ilgili Tarafın mevcut durumla ilgili, Sözleşmede yer alan suçların arz ettiği tehdidin mahiyeti ve etkisine göre, ve buna uygun olarak da, gerekli yetki ve kaynaklarla donatılmış uzman birimin oluşturulmasına dair yapacağı değerlendirmedir. Bu birim, ülke çapında soruşturma yetkisini haiz, gerekli yetki ve kaynaklarla donatılmış merkezi bir birim de olabilir, maddi veya bölgesel yetkilere sahip öteki soruşturma birimlerine yardımcı olma veya bilgi toplamayla sınırlı denetim yetkisine sahip bir birim de olabilir.

Gerek soruşturma yetkisini haiz, gerek sınırlı yetkilerle donatılmış böyle bir merkezi birimin gerekli yetki ve sorumluluklarına karar verilirken, bu birime örneğin aşağıdaki görevler verilerek, birimin 7/24 İrtibat Birimi olarak faaliyet görmesi dikkate alınmalıdır:

- MEDICRIME Sözleşmesinde yer alan suçlarla ilgili soruşturma veya kovuşturmalar için derhal yardım sağlanması;
- Ulusal özel mevzuatla ilgili teknik ve adli bilgilerin sağlanması;
- MEDICRIME Sözleşmesinde yer alan suç mağdurlarına yardımla ilgili mevcut sistemle ilgili bilgi sağlanması;
- Sözleşmede yer alan suçlarla ilgili uluslararası işbirliği isteklerinin kolaylaştırılması veya uygulanması¹⁰;
- MEDICRIME Sözleşmesinin 22. Maddesinde yer alan faaliyetler.

Özet olarak, MEDICRIME Sözleşmesinin 16. ve 22. Maddelerinde Sözleşme Taraflarına, söz konusu maddeleri uygularken, gerekli yetkinlikleri haiz uzman birimleri gerek yasayla gerekse yönetmeliklerle oluşturmada muhtemel bir yasal temel sağlanmaktadır. Bu adım, 7/24 İrtibat Biriminin desteklenmesine yönelik bir ön koşuldur.

Buna ilaveten, resmi olsun veya olmasın, Sözleşmenin 17. Maddesine dayalı ulusal kurumlar arası işbirliğine dair ülke içi mekanizma ile, bu amaca yönelik ticari ve sınai sektörlerin ulusal 7/24 irtibat birimine özel destek ve bilgi sağlayabileceği göz önünde bulundurularak, 7/24 ulusal irtibat birimleri için gerekli destek ağı sağlanabilir.

3.2 MEDICRIME Sözleşmesi çerçevesinde, ulusal bir 7/24 İrtibat ağı kurulmasına yönelik ulusal bir İrtibat Görevlisi birimini destekleyebilecek muhtemel ilgili makamlar

Bu dokümanda 7/24 ulusal irtibat birimi kurulmasına ilişkin olarak değinilen deneyimler ve Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesi uyarınca oluşturulan özel ağ hatırdta tutulduğunda, ve söz konusu ağın çok özel

¹⁰ Uluslararası işbirliğiyle ilgili yetkinliklerin ulusal yasalarda ve uygulamada sağlanamaması halinde, 7/24 irtibat görevlisinin süratle karşılıklı yardım sağlama yetkisi olan bir makamla koordinasyonda bulunma kabiliyetine sahip olması kuvvetle tavsiye edilir.

yetkinlikleri dikkate alındığında, Budapeşte Sözleşmesine Taraf ülkelerin, 7/24 irtibat birimini Savcılık bünyesi içerisinde konumlandırma veya özel polis birimi içine yerleştirme tercihi, büyük ölçüde, söz konusu Tarafların özel yargı sistemlerine ve seçeneklerine bağlıdır.

Sözleşmede kapsanan suçların soruşturulmasında uzmanlığın sağlanmasına yönelik olarak MEDICRIME Sözleşmesinin 16. Maddesinde sunulan yasal dayanak, Tarafların ceza soruşturması yetkisini haiz kendi ulusal kurumları içerisindeki en iyi çözümü araştırarak bu kurumu 7/24 ulusal irtibat birimi olarak belirlemesine fırsat sağlamaktadır.

7/24 irtibat noktasını destekleyecek uzman polis birimi harekate hazırlık ve operasyonel açılardan, personel ve ilgili beceriler açısından yararlar sağlayabilecekse de; Sözleşmenin 22. Maddesindeki gerekliliklerle birlikte 7/24 irtibat birimine ilgili yetkilerin verilmesi halinde, uzman savcılık birimi de adli bilgiler sağlama veya uluslararası işbirliği isteklerini kolaylaştırma veya uygulama açılarından uygun görülebilir.

Ayrıca, polisten polise işbirliğinin organize edilmesi, emniyet kuvvetlerinin çoğunun acil mukabele sistemlerine zaten sahip olmaları ve bunun da 7/24 irtibat biriminin beklenen organizasyonu ile uyumlu olması nedeniyle daha kolay olacaktır. Ancak bu tür bir iletişimin ve işbirliğinin önemli bir noksanlığı olabilir: bu da, birimlerin kendi başlarına kanıt toplayamamaları veya bu tür kanıtların karşılıklı mübadelesini yapamamalarıdır.

Kuşkusuz polisin operasyonel bilgileri, sahada süratle mukabele edilmesi ve ceza soruşturmasının doğru bir biçimde başlatılması açılarından hayati önem taşıyabilir ve bazı sistemlerde bu durum, bu tür bir girişim yetkinlikleri dahilindeyse, polisin ceza soruşturmasını kendisinin başlatmasını da mümkün kılabilir. Ancak bu tür sistemler giderek son bulmakta ve savcılığın başı çektiği tür soruşturmalar için alan yaratılmaktadır.

Şu hususa da dikkat çekilmelidir ki, Budapeşte Sözleşmesinin İkinci Ek Protokolü üzerinde çalışan Protokol Yazım Grubunun çalışmalarında da ele alındığı gibi, Siber suç Sözleşmesi gibi, Avrupa Konseyinin öteki sözleşmeleri de, söz konusu 7/24 irtibat birimi kanalının, siber suç konularında hızlandırılmış karşılıklı adli yardım sürecinde kullanılması yönünde gelişmektedir.

7/24 ulusal irtibat biriminden sorumlu olacak yetkili makamla ilgili gayeler, çalışmalar ve beklenen sonuçlarla ilgili ilave hususlar da ele alınmalıdır (bakınız: bu dokümanın 3.1 bölümü). Bu birimden neler beklendiği, ne tür bilgilerin, operasyonel bilgilerin veya kanıtların mübadele edilmesinin arzu edildiğini anlamak son derece önemlidir.

Aynı önemli husus, Sözleşmenin 17. Maddesinde açıklandığı gibi, kurumlar arası işbirliğine dair bir dahili mekanizmanın operasyonel hale getirilmesi için de geçerlidir. Bu çalışmada daha önce de değinilen (Bölüm 3.1) bu tür dahili işbirliği, her bir yetkili kurum için geçerli olan, kurumlar arasında bilgi alışverişine imkan sağlayan genel prosedürlere dayandırılabilir gibi, Sözleşmenin uygulanma sürecinde benimsenecek daha formal, ayrıntılı veya özel olarak bu amaca yönelik bir çerçeve veya prosedüre göre de gerçekleştirilebilir. Bu tür belirli bir düzenlemeyi temel alan bir çözüm de, 7/24 ulusal irtibat birimine sağlanacak dahili/ulusal/ülke içi bir destek ağı şeklinde düşünülebilir. Burada seçim, birimin ulusal yargı organizasyon şemasında hangi konumda olduğuna bağlı olarak ilgili Tarafın kararına bağlıdır.

7/24 ulusal irtibat birimini destekleyecek yerel ağın oluşturulmasına yönelik olarak aşağıdaki tedbirler önerilir:

- Yetkinliklerine göre ülke çapında ağın faaliyetlerine katılacak yetkili kurumların seçilmesi;

- Gerek spesifik suçlarla mücadeleyle gerekse MEDICRIME Sözleşmesi ve sağlık sistemiyle ilgili rollerinin, imkan ve kabiliyetlerinin, sorumluluklarının ve prosedürlerin analizi maksadıyla, seçili yetkili makamlarla yeterli sayıda toplantı düzenlenmesi;
- Katılan makamların kabul edeceği metnin formatı ve içeriği ve işbirliği yöntemleri ve belgenin imzalanması üzerinde mutabakat sağlanması (Mutabakat Belgesi veya benzer bir belge);
- Her bir makam için irtibat personelinin tayin edilmesi;
- Verilen görevlerin ifasına yönelik yeterli kaynakların tespiti ve sağlanması;
- Ağın çalışmasına ve daha da güçlendirilmesine yönelik ilave prosedürlerin geliştirilmesi.

Ulusal işbirliği mekanizmasında başı çeken kurum Savcılık veya Soruşturma Hakimi gibi yargı soruşturma makamları veya polistir çünkü, MEDICRIME Sözleşmesinin yetki alanı cezai hukuk yargı alanına ait olup, Kolluk Kuvvetlerinin, Savcılığın ve Mahkemelerin Sözleşmenin koruma hükümlerini uygulamaları beklenir.

Ancak, şu hususa dikkat edilmelidir ki, MEDICRIME Sözleşmesini imzalayan veya parlamentolarında kabul eden bazı ülkelerde, Devlet ve Hükümet organizasyonları nedeniyle, ceza davalarıyla ilgili olarak karşılıklı adli yardım konusunda ülke çapında yargı yetkisine sahip merkezi savcılıklar veya mahkemeler yoktur. Bu ülkelerde bunun yerine, bu konularla yalnızca kendi sınırlı yargı yetki alanları dahilinde ilgilenen, bölgesel olarak örgütlenmiş ve geniş bir alana dağılmış yetkili makamlar vardır.

Buna ilaveten, bazı ülkelerde, soruşturma hakimleriyle açık bir bağlantıları olan farklı kolluk kuvvetleri üyelerinin ve savcılıkların temsilcilerinden oluşan merkezi ceza soruşturması makamları mevcuttur.

Bununla birlikte, ülke içi destek ağının işleyişinde, Sağlık Hizmetleri sisteminin yer alması (Sağlık Bakanlığı veya buna benzer genel düzeyde bir devlet kurumu) anlamlıdır, çünkü kolluk kuvvetlerinin, savcılığın ve mahkemenin tıbbi ve sağlık hizmetleri özel konularında bilgileri noksanıdır. O nedenle de yetkin ve yetenekli sağlık hizmetleri makamlarıyla ceza hukuku sistemi arasında güçlü bir destek ve işbirliği sağlanmalı ve gerçekleştirilmelidir.

Ayrıca, yerel organizasyona ve yetkinliklere bağlı olmak üzere, Maliye Bakanlığı, Gümrük İdaresi, Para Aklamayı Önleme Birimleri, Ulusal Fikri Mülkiyet Makamı ve benzerleri gibi öteki makamların da sürece dahil edilmesi ve bunlarla işbirliği sağlanmalıdır. Yukarıda adı geçen kurumların her biri halihazırda MEDICRIME Sözleşmesinde öngörülen korumanın içeriğine benzer, hatta aynı suç önleme alanlarında çeşitli ülkelerin ceza hukuku sistemlerine katılmakta olduklarından, sürece dahil olmaları doğal olacak ve önemli engellerle karşılaşmadan gerçekleşecektir.

Sonuç olarak, 7/24 irtibat birimlerinin işleyişini etkileyebilecek çok çeşitli organizasyonel ve yargı ile ilgili düzenekler olduğunun farkında olmak önemli olup, o nedenle de, 7/24 ulusal irtibat biriminin, bu sisteme katılan ülkenin tüm toprakları üzerinde uygun bir mukabelede bulunma yeteneği olmayan bir kuruma verilmesi doğrultusunda bir karardan kaçınılması beklenmektedir.

3.3. Söz konusu çerçevenin ulusal düzeyde kurumsallaştırılması

Belirtildiği gibi, MEDICRIME Sözleşmesi yasal çerçevesiyle bazı yasadışı faaliyetlerin ceza suçu haline getirilmesi, bu enstrümanda yer alan suçların mağdurlarının haklarının korunmasının yanı sıra, ulusal ve uluslararası işbirliğinin desteklenmesi için bir temel oluşturmaktadır. Sözleşmenin özel bir maddesinde doğrudan doğruya belirtilmemesine rağmen, Sözleşme hükümleri 7/24 irtibat ağının oluşturulması bağlamında, ulusal bir 7/24 ağının kurumsallaştırılması için yeterli alan sağlamaktadır.

Bu, daha önce da açıklandığı üzere, 7/24 ulusal irtibat birimi olarak belirlenmesi gereken yetkili makamların, örneğin bir yasa gibi, daha üst düzey bir yasal dokümana gerek olmaksızın, adli örgütlenmenin, bu amaçla alt yönetmelikler hazırlayacak, kabul edecek ve yetkilendirecek yeterli bir düzeyinde yer almalarından kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda bu makamlar, ceza hukuku dahil olmak üzere, bu tür bir birimin oluşturulup uygulamaya konması için bir temel oluşturacak şekilde, çeşitli zorunlu veya önleyici yönetmeliklerin uygulanmasında da yer almaktadırlar.

Bir özellikle önemli husus da, ulusal 7/24 irtibat birimi olarak belirlenebilecek makamların, kuruluşlarının mahiyeti itibarıyla 7/24 faaliyetlerine katılabilecek acil veya sürat gerektiren hizmetleri sağlayan bölüm veya daireleri bünyelerinde bulundurmalarıdır. Bu hizmetleri sağlayan birimler büyük olasılıkla yeni görevlere adapte edilebilecek, 24 saat esasına göre sağlanan çağrı usulü nöbetçi görevlerini ifa etmektedirler.

Ancak, büyük olasılıkla ilave fon sağlanması gerekeceğinden, MEDICRIME Sözleşmesi kapsamındaki 7/24 irtibat birimlerinin bir parçası olarak faaliyet gösterecek 7/24 ulusal irtibat birimlerinin kurulması kuvvetle desteklenmelidir. 7/24 ulusal irtibat birimlerinin ilk uygulama safhasında faaliyetler mevcut kaynaklar dahilinde örgütlenebilir ancak çok kısa bir süre sonra ilave parasal, teknik ve insan kaynaklarına ihtiyaç duyulacaktır.

3.4. MEDICRIME Sözleşmesi çerçevesinde 7/24 hizmet verecek ulusal İrtibat Görevlisi Birimlerinin kurulmasına yönelik usuller

Ulusal 7/24 irtibat birimlerini destekleyebilecek yetkili makamların imkan ve kabiliyetleri ve sorumlulukları MEDICRIME Sözleşmesine Taraf olan devletlerin ceza hukuku çerçevelerince tanımlanmaktadır, o nedenle, yapılması beklenen faaliyetler veya bu faaliyetlerin niteliği, ihtiyaçlara uygun hale getirilecek şekilde iyileştirilmedikçe veya kapsamı genişletilmedikçe bu alanda hemen çalışılmasına muhtemelen ihtiyaç duyulmayacaktır.

O nedenle, ilgili sorumlulukların bir analizinin yapılması ve gerekiyorsa sorunlu olduğu veya işlemediği görülen alanlarda müdahalelerde bulunulması kuvvetle önerilir.

Bunun yanı sıra, Sözleşmede yer alan, işbirliğiyle ilgili maddeler ve Budapeşte Sözleşmesinin 35. Maddesi uyarınca oluşturulan veya benzer ağların uygulanmasında kanıtlanmış maddelere uyulmalıdır. 1959 tarihli, Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardım konulu Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve bu sözleşmenin iki ek protokolü de dikkate alınmalıdır.

Özetlemek gerekirse, 7/24 irtibat birimleri ağıyla ilgili usuller ve yetkinlikler katılımcı ülkelerin oluşturacağı bir çalışma/metin hazırlama grubunca ele alınıp tanımlanmalı ve MEDICRIME Sözleşmesi Taraflar Komitesince üzerinde mutabık kalınmalıdır.

Bu çalışmanın 3.1 Bölümünde sözü edilen muhtemel sorumluluklar hatırdta tutularak, yapılacak müzakereler ve istişarelerde aşağıdaki konular üzerinde durulmalıdır:

- Spesifik olarak ulusal 7/24 irtibat birimleri arasında iletilecek ve mübadele edilecek nedir?
- Bu bilgiler spesifik olarak ulusal 7/24 irtibat birimleri arasında nasıl iletilecek ve mübadele edilecektir?
- Uygulanacak prosedürlerin miadı olacak mıdır?
- 7/24 irtibat birimlerinin müessiriyetini kim ve nasıl değerlendirecektir?

- Söleşme Taraflar Komitesiyle bir raporlama sistemi olacak mıdır?

MEDICRIME Söleşmesi kapsamındaki irtibat birimlerinin kurulması ve operasyonel hale gelmesiyle ilgili en hayati müzakereler kuşkusuz Taraflarla ilgilidir. Her halükarda söz konusu müzakerelere İçişleri, Adalet ve Sağlık Bakanlıklarından, Savcılıklardan ve muhtemelen yüksek mahkemelerden ve ilgili diğer kurumlardan görüşler de dahil olmalıdır.

İşbirliği konusunun önemine binaen, MEDICRIME Söleşmesine Taraf olan devletlerin bu ağın operasyonel hale getirilmesine yönelik çok büyük bir ilgi göstermesi beklenmektedir.

Bununla birlikte, Söleşmenin Taraflar Komitesi, ağın oluşturulması ve desteklenmesi ve faaliyetlerini izlemeye, ve işleyişine dair ilave kılavuzları ve veya önerileri görüşüp yayınlamaya ve bu çalışmayı takiben atılacak adımlarla ilgili ilave çaba göstermeye hazır olmalıdır.

EK

I. MEDICRIME Sözleşmesi Bölüm I'den alıntılar –Hedef ve maksat, ayrımcılık yapmama ilkesi, kapsam, tanımlar

Madde 1 – Hedef ve maksat

1. Bu Sözleşmenin amacı,
 - a. belirli eylemlerin suç olarak kabulünü sağlayarak;
 - b. bu Sözleşmede yer alan suçların mağdurlarının haklarını koruyarak;
 - c. ulusal ve uluslararası işbirliğini teşvik ederek;halk sağlığına karşı tehditleri önlemek ve bunlarla mücadele etmektir.
2. Bu Sözleşmenin hükümlerinin Taraflarca etkin bir biçimde uygulanmasını sağlamak için bu Sözleşmede, özel bir takip mekanizması oluşturmuştur.

Madde 3 – Kapsam

Bu Sözleşme, fikri mülkiyet hakları uyarınca korunuyor olsun ya da olmasın veya jenerik olsun ya da olmasın, tıbbi cihazlarla birlikte kullanılmak üzere belirlenen aksesuarlar ve tıbbi ürünlerin üretiminde kullanılmak üzere belirlenen aktif maddeler, yardımcı maddeler, parçalar ve malzemeler de dahil olmak üzere tıbbi ürünleri kapsamaktadır.

Bölüm III – Soruşturma, kovuşturma ve usul hukuku Madde 15—Takibatın başlaması ve sürdürülmesi

Taraflardan her biri, bu Sözleşmede yer alan suçların soruşturulması ya da kovuşturulmasının bir şikâyete bağlı olmamasını sağlamak ve şikâyet geri çekilmiş dahi olsa kovuşturmanın devam edebilmesini temin etmek için, gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır.

Madde 16 – Cezai soruşturmalar

1. Taraflardan her biri, cezai soruşturmalar ile görevli kişi, birim ya da dairelerin tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığına tehditler içeren benzeri suçlarla mücadele alanında uzman olmasını ya da mali incelemeler de dahil olmak üzere, bu amaç için eğitilen kişiler olmasını sağlayabilmek için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır. Söz konusu birimler veya daireler, yeterli kaynaklara sahip olurlar.
2. Taraflardan her biri, yeri geldiğinde yetkili makamlarının gizli operasyonlar, mali soruşturmalar, kontrollü teslimat ve diğer özel soruşturma tekniklerini gerçekleştirmesine imkân tanıyarak, bu Sözleşme uyarınca düzenlenen suçların etkili bir biçimde cezai soruşturulması ve kovuşturulmasını sağlayabilmek için, kendi iç hukuk ilkelerine uygun olarak gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır.

Bölüm IV – Kurumlar arası işbirliği ve bilgi mübadelesi

Madde 17 – İşbirliği ve bilgi mübadelesine dair ulusal tedbirler

1. Taraflardan her biri, tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığına tehditler içeren benzeri suçları önlemek ve bu suçlarla etkili bir biçimde mücadele etmek için; sağlık makamlarının, gümrük, polis ve diğer yetkili makamların temsilcilerinin; iç hukuk uyarınca bilgi mübadelesini ve işbirliğini sağlayabilmek amacıyla gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır.

2. Taraflardan her biri, tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığına tehditler içeren benzeri suçların risk yönetimi hakkında, kendi yetkili makamları ile ticari ve sınaî sektörler arasında işbirliğini sağlayabilmek için çaba gösterir.
3. Taraflardan her biri, kişisel verilerin korunması şartlarına gereken saygıyı göstererek:
 - a. Tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığına tehditler içeren benzeri suçları önlemek ve bu suçlarla etkili bir biçimde mücadele etmek amacıyla, ulusal veya yerel seviyede, özel sektör ve sivil toplum ile işbirliği içerisinde, irtibat noktaları aracılığıyla bilgi ve verileri almak ve toplamak;
 - b. sağlık makamları, gümrük, polis ve diğer yetkili makamlar tarafından toplanan bilgi ve verilerin bunlar arasındaki işbirliğinde kullanılmasını sağlamak;amaçlarıyla, elde edilen bilgi ve verilerin erişilebilir kılınması için mekanizmaları oluşturmak ya da kuvvetlendirmek üzere gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır
4. Taraflardan her biri, işbirliği ve bilgi mübadelesi ile görevli kişilerin, birimlerin ya da dairelerin bu amaç için eğitilmesini sağlamak amacıyla gerekli yasal ve diğer tedbirleri alır. Söz konusu birimler ya da daireler, yeterli kaynağa sahip olur.

Bölüm VII – Uluslararası İşbirliği

Madde 21 – Cezai konularda uluslararası işbirliği

1. Taraflar, bu Sözleşme uyarınca düzenlenen suçlarla ilgili soruşturma ya da kovuşturma amacıyla, el koyma ve müsadere de dahil olmak üzere, bu Sözleşmenin hükümlerine göre ve ilgili uygulanabilir uluslararası ve bölgesel belgeler ile tek tip ya da karşılıklı mevzuat temelinde yapılan düzenlemeler ve kendi iç hukuk kurallarına dayanarak, birbirleriyle mümkün olan en geniş ölçüde işbirliği içerisinde olurlar.
2. Taraflar, bu Sözleşme uyarınca düzenlenen suçlarla ilgili olarak, cezai konularda suçluların iadesi ve karşılıklı adli yardıma ilişkin uygulanabilir uluslararası, bölgesel ve iki taraflı antlaşmalar uyarınca, mümkün olan en geniş ölçüde işbirliği içerisinde bulunurlar.
3. Şayet bir Taraf, cezai konularda suçluların iadesi ya da karşılıklı adli yardımlaşma için bir antlaşmanın mevcudiyetini şart koşuyorsa ve bu Taraf, aralarında bu tür bir antlaşma olmayan bir diğer Taraftan suçluların iadesi ya da adli yardım talebi almış ise, uluslararası hukuk kapsamında yükümlülüklerine tam olarak uymak ve talepte bulunan Tarafın iç hukuku ile düzenlenen şartlara tabi olmak kaydıyla, bu Sözleşmeyi, bu Sözleşmeye göre düzenlenen suçlar hususunda cezai konularda suçluların iadesi ya da karşılıklı adli yardımlaşma için yasal dayanak olarak kabul edebilir.

Madde 22 –Koruma ve diğer idari tedbirlerle ilgili uluslararası işbirliği

1. Taraflar, mağdurları koruma ve mağdurlara yardım etme hususunda işbirliği yaparlar.
2. Taraflar, kendi iç raporlama sistemlerine halel gelmeksizin, tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığını tehdit edici benzeri suçlarla mücadele ile bağlantılı olarak bilgi ve/veya işbirliği taleplerini iletme ve almaktan sorumlu olacak bir ulusal irtibat birimi belirlerler.
3. Taraflardan her biri, uygun olduğunda tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığını tehdit edici benzeri suçları önlemeyi ve bu suçlarla mücadeleyi, üçüncü Devletler menfaatine düzenlenen yardım ya da geliştirme programları ile bütünleştirmek için çaba gösterir.

Bölüm VIII – Takip mekanizması

Madde 23 – Taraflar Komitesi

1. Taraflar Komitesi, Sözleşmenin Taraflarının temsilcilerinden oluşur.
2. Taraflar Komitesi, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından toplantıya çağırılır. Taraflar Komitesi'nin ilk toplantısı, Sözleşmenin, Sözleşmeyi onaylayan onuncu imzacı için yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içerisinde yapılır. Daha sonra ise Tarafların en az üçte biri ya da Genel Sekreter tarafından talep edildiğinde toplanır.
3. Taraflar Komitesi, kendi iç tüzüğünü kabul eder.
4. Taraflar Komitesine kendi işlevlerini yerine getirmede, Avrupa Konseyi Sekreteryası yardım eder.
5. Avrupa Konseyi üyesi olmayan bir akit Taraf, bu Taraf ile görüşüldükten sonra Bakanlar Komitesi tarafından kararlaştırılacak biçimde Taraflar Komitesinin finansmanına katkıda bulunur.

Madde 24 – Diğer temsilciler

1. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi, Suç Sorunları Avrupa Komitesi (CDPC) ve diğer ilgili Avrupa Konseyi hükümetler arası ya da bilim komitelerinin her biri, çok sektörlü ve çok disiplinli bir yaklaşıma katkıda bulunmak için Taraflar Komitesine birer temsilci atar.
2. Bakanlar Komitesi, diğer Avrupa Konseyi kurumlarını, söz konusu kurumlara danıştıktan sonra Taraflar Komitesine temsilci atamaya davet edebilir.
3. İlgili uluslararası kurumların temsilcileri, Avrupa Konseyinin ilgili kuralları ile belirlenen usule uyarak Taraflar Komitesine gözlemci olarak kabul edilebilirler.
4. Tarafların ilgili resmi kurumları, Avrupa Konseyinin ilgili kuralları ile belirlenen usule uyarak Taraflar Komitesine gözlemci olarak kabul edilebilirler.
5. Sivil toplum ve özellikle sivil toplum örgütleri temsilcileri, Avrupa Konseyinin ilgili kuralları ile belirlenen usule uyarak, Taraflar Komitesine gözlemci olarak kabul edilebilirler.
6. Yukarıdaki 2 ila 5. fıkralar uyarınca temsilcilerin atanmasında, farklı sektörlerin ve disiplinlerin dengeli biçimde temsili sağlanır.
7. Yukarıdaki 1 ila 5. fıkralar uyarınca atanan temsilciler, oy kullanma hakları olmaksızın Taraflar Komitesi toplantılarına katılırlar.

Madde 25 –Taraflar Komitesinin İşlevleri

1. Taraflar Komitesi, bu Sözleşmenin uygulanmasını izler. Taraflar Komitesinin iç tüzüğü, bu Sözleşmenin uygulanmasının çok sektörlü ve çeşitli disiplinleri içeren bir yaklaşımla değerlendirilmesi usulünü belirler.
2. Taraflar Komitesi ayrıca, tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığını tehdit edici benzeri suçları önlemek ve bu suçlarla mücadele kapasitesini yükseltmek için Devletler arasında bilgi, deneyim ve iyi uygulamaların derlenmesini, incelenmesini ve değişimini kolaylaştırır. Komite, diğer ilgili Avrupa Konseyi komite ve kurumlarının uzmanlığından faydalanabilir.
3. Ek olarak, Taraflar Komitesi, yeri geldiğinde:
 - a. her türlü sorunun ve bu Sözleşme uyarınca yapılan beyan ya da çekincenin etkilerinin belirlenmesi de dahil olmak üzere, bu Sözleşmenin etkili bir biçimde kullanım ve uygulanmasını kolaylaştırır;
 - b. bu Sözleşmenin uygulanması ile ilgili her türlü soru hakkında görüş bildirir ve önemli hukuki, politikalara ilişkin ya da teknolojik gelişmeler hakkında bilgi mübadelesini kolaylaştırır;
 - c. bu Sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak Taraflara belirli önerilerde

bulunur.

4. Suç Sorunları Avrupa Komitesi (CDPC), dönemsel olarak bu maddenin 1, 2 ve 3. fıkralarında bahsedilen faaliyetler hakkında bilgilendirilir.

II. MEDICRIME Sözleşmesi Bölüm I – Hedef ve Maksat'la ilgili Açıklayıcı Rapordan alıntılar

Madde 1 – Hedef ve maksat

19. 1. Maddede, Sözleşmenin hedef ve maksatları:

- a. belirli eylemlerin, yani tıbbi ürün sahteciliğinin ve benzer suçların, aracılık etme ve aracılığa teşebbüs etme de dahil olmak üzere suç olarak kabulünü sağlayarak;
- b. a fıkrasında yer alan suçların mağdurlarının haklarını koruyarak;
- c. a fıkrasında yer alan suçlara karşı ulusal ve uluslararası işbirliğini teşvik ederek;

halk sağlığına karşı tehditleri önlemek ve bunlarla mücadele etmektir.

20. O nedenle de Sözleşmenin odaklandığı alan halk sağlığının korunmasıdır. Sözleşmenin odaklandığı nokta halk sağlığının korunması olduğundan, sözleşme tıbbi ürün sahteciliği, aktif madde, yardımcı madde, parçalar ve malzemeler gibi, genelde gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde yeterli korumaya sahip maddelere ilişkin fikri mülkiyet hakkı ihlalleriyle ilgili konuları kapsamamaktadır. Bununla birlikte, Sözleşmenin maddi ceza hukukuna ilişkin hükümleri, yine Sözleşmenin suç kabul ettiği bir davranışın fikri mülkiyet hakkı ihlaline yol açması nedeniyle yürütülebilecek muhtemel bir ceza kovuşturmasıyla ilgili haklar saklı kalmak üzere, kuşkusuz uygulanacaktır.

21. Madde 2'de, Sözleşmenin etkili bir biçimde uygulanabilmesinin sağlanabilmesi için özel bir takip mekanizmasının oluşturulması (Madde 23—25) öngörülmektedir.

Madde 3 – Kapsam

26. Bu Sözleşme insanda ve veterinerlikte kullanımı olan ilaçların yanı sıra, söz konusu ürünlerin fikri mülkiyet yasaları altındaki statülerine bakılmaksızın, 4. Maddede tanımlandığı gibi, tıbbi cihazlarla birlikte kullanılmak üzere belirlenen aksesuarlar ve tıbbi ürünlerin üretiminde kullanılmak üzere belirlenen aktif maddeler, yardımcı maddeler, parçalar ve malzemeler de dahil olmak üzere aktif maddeleri, yardımcı maddeleri, parçaları ve malzemeleri ve aksesuarları kapsamaktadır.

27. Tıbbi ürünlerden farklı olarak, tıbbi cihazlarla ilgili özel düzenleyici yaklaşımlar üzerinde müzakerelerde bulunulduktan sonra, *geçici komite* bu cihazların sahteleri yapıldığında veya Tarafların iç hukuklarının gereklerine uymaksızın imal edilen, tedarik edilen veya piyasaya verilen bu cihazların halk sağlığı açısından arz ettikleri açık ve net tehlikeler nedeniyle bunların da Sözleşme kapsamına dahil edilmesine karar verdi. Sonuç olarak tıbbi cihazlarla birlikte, bunların imalatında kullanılan parçalar, malzemeler ve aksesuarlar da Sözleşme kapsamına dahil edilmişlerdir.

28. *Geçici komite*, bunlarla ilgili ancak ayrı olan gıda maddeleri, kozmetik ve biyosit kategorilerini Sözleşmeye dahil etmedi ancak bu kategorideki ürünlerin nihayetinde ilerideki ek protokollerin konusu olabileceğini ihtimal dışı tutmadı.

Bölüm III – Soruşturma, kovuşturma ve usul hukuku

Madde 15 – Takibatın başlaması ve sürdürülmesi

106. Madde 15, Sözleşmede belirlenen suçların, mağdurun şikayetçi olmasına gerek kalmadan, kamu makamlarınca resen kovuşturulmasını mümkün kılacak şekilde tasarlanmıştır. Bu maddeden maksat, özellikle

de suçu işleyenlerin, mağdurlara yönelik baskılarına ve tehditlerine bakılmaksızın, ceza kovuşturmasına devam edilmesini sağlayarak, savcılık kovuşturmasını kolaylaştırmaktır.

Madde 16 – Cezai soruşturmalar

107. Maddede, tıbbi ürün sahteciliği ve benzer suçlarla ilgili uzmanlık içeren ceza soruşturmasının ve bunlarla mücadelenin Taraf devletlerin yetkin ulusal makamlarının görevli şahıs, birim veya dairelerince gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

108. 2. Maddede, Taraf devletlerin ulusal yasalarının temel ilkelerine göre, Sözleşmede yer alan suçların etkili bir biçimde soruşturulup kovuşturulmasını sağlamaları yükümlülüğü yer almaktadır. ‘Ulusal yasanın ilkeleri’nden anlaşılması gereken, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. Maddesinde yer alanlar da dahil olmak üzere temel insan haklarıdır.

109. “Etkili soruşturma” aynı zamanda mali soruşturmalar, gizli operasyonlar, kontrollü teslimatlar ve diğer soruşturma teknikleri içerecek şekilde yapılan soruşturmalar olarak tarif edilmektedir. Bunlar aynı zamanda elektronik ve diğer gözetleme yöntemlerini ve sızma operasyonlarını da içerebilir. “Yerine göre” ifadesinden de anlaşılacağı gibi, Taraflar söz konusu soruşturma tekniklerinin hepsini uygulama veya hiçbirini uygulamama konusunda yasal bir yükümlülük altında değildir. Ancak Taraflardan biri soruşturmayı bu özel teknikleri uygulayarak yapmayı seçerse, Sözleşmenin Giriş bölümünde sözü edilen orantılılık ilkesine de uyulacaktır.

110. *Geçici komite*, ‘kontrollü teslimat’ın tıbbi ürün sahteciliği ve benzer suçlar alanında yetkililerin elindeki en önemli soruşturma vasıtalarından biri olduğunu vurgulamıştır. ‘Kontrollü teslimat’ tedbiri özellikle de Ulus aşırı Organize Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve Narkotik Maddeler ve Psikoaktif İlaçların Yasa Dışı Ticaretine Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi gibi sözleşmeler başta olmak üzere, halihazırda bir dizi uluslararası yasal enstrümanda öngörülmektedir.

Bölüm IV – Kurumlar arası işbirliği ve bilgi mübadelesi

Madde 17 – İşbirliği ve bilgi mübadelesine dair ulusal tedbirler

111. Ulusal düzeyde birden çok disipline ve birden çok sektöre dayalı bir ağ oluşturma yaklaşımı tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığına tehditler içeren benzeri suçlarla mücadelede kilit bir unsurdur. O nedenle Madde 17 tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığına tehditler içeren benzeri suçları önleme ve bunlarla etkili bir mücadelede için yetkili makamlar arasında işbirliğini ve bilgi mübadelesini öngörür. Bu bağlamda, sağlık yetkililerinin tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığına tehditler içeren benzeri suçları önleme ve bunlarla etkili bir mücadelede yer almaları halk sağlığının müessir bir biçimde korunmasında kilit öneme sahip bir araçtır. Bunlara ilaveten, 2. fıkrada, ilgili ticari ve sınai sektörlerin, çok geniş bir ürün deneyimine sahip olduklarından, risk yönetimi konusunda yetkili makamlara yardım sağlamalarının da kolaylaştırılması gerektiği belirtilmektedir.

112. *Geçici komite*, tıbbi ürün sahteciliği ve benzeri suçlarla mücadelede yer alan, kolluk kuvvetlerinden sağlığa kadar çok çeşitli yetkili makamların varlığının, genellikle mevcut işbirliği çerçevelerinin güçlendirilmesini gerektirdiğini saptamıştır. Özellikle de, Avrupa Konseyinin Tıbbi Ürün Sahteciliği ve Benzer Suçların Teşkil ettiği Halk Sağlığı Risklerini En aza İndirmeye dair Uzmanlar Komitesince (CD-P-PH/CMED) oluşturulan Tekil İrtibat Noktaları (SPOC) ağı modeli, Sözleşmeyi kaleme alanlar için bir ilham kaynağı olmuştur. Avrupa Konseyinin bu SPOC modeli, Avrupa ilaç uygulama sektöründe halen operasyonel durumda olup, Dünya Sağlık Örgütüne (WHO) bağlı Uluslararası Tıbbi Ürünler Sahtecilikle Mücadele Görev Kuvvetinde (IMPACT), Uluslararası Farmasötik Suçlar Daimi Forumu ve Uluslararası Polis Teşkilatında --INTERPOL bir çalışma irtibat

modeli olarak gündeme getirilmiştir. Ancak 17. Madde Tarafları tıbbi ürün sahteciliği ve benzeri suçlar alanında koordinasyon ve bilgi mübadelesinden sorumlu yeni kurumlar oluşturmaya her hangi bir biçimde yükümlü kılmamaktadır.

Bölüm VII – Uluslararası işbirliği

Madde 21 – Cezai konularda uluslararası işbirliği

130. Bu maddede cezai konularda uluslararası işbirliğini düzenlemesi gereken genel ilkeler yer almaktadır.

131. 1. fıkrada Taraflara bu Sözleşme uyarınca düzenlenen suçlarla ilgili soruşturma ya da kovuşturma amacıyla, el koyma ve müsadere de dahil olmak üzere, ilgili uygulanabilir uluslararası ve bölgesel mevzuat temelinde birbirleriyle mümkün olan en geniş ölçüde işbirliği yapma yükümlülüğü getirilmektedir. Bu bağlamda özellikle de, Avrupa Suçluların İadesi Sözleşmesine (AKAS No.24), Avrupa Cezai Konularda Karşılıklı Yardım Sözleşmesine (AKAS No. 30), Hükümlülerin Nakline Dair Avrupa Sözleşmesine (AKAS No. 112), Suç Gelirlerinin Aklanması, Araştırılması, El Konulması, Müsaderesi Sözleşmesine (ETS No. 141), Suç Gelirlerinin Aklanması, Araştırılması, El Konulması, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanına ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesine (AKAS No. 198) atıfta bulunulmalıdır.

132. 1. fıkraya benzer bir biçimde, 2. fıkrada da Taraflara ilgili uygulanabilir uluslararası ve bölgesel ve ikili mevzuat temelinde, Sözleşme uyarınca düzenlenen suçlarla ilgili suçluların iadesi ve karşılıklı adli yardım alanlarında birbirleriyle mümkün olan en geniş ölçüde işbirliği yapma yükümlülüğü getirilmektedir.

133. 3. fıkrada, cezai konularda suçluların iadesi ya da karşılıklı adli yardımlaşma için bir antlaşmanın mevcudiyetini şart koşan Tarafın, aralarında bu tür bir antlaşma olmayan bir diğer Tarafı karşılıklı adli yardımlaşma için Sözleşmeyi yasal dayanak olarak kabul etmesine izin verilmektedir. Sırasıyla 1957 ve 1959 tarihli Suçluların İadesi ve Cezai Konularda Karşılıklı Yardım Sözleşmelerinin ve bunların ilgili protokollerinin varlığı nedeniyle Avrupa Konseyine üye devletler arasında her hangi bir amaca hizmet etmeyen bu madde, üçüncü devletlere Sözleşmeyi imzalamaya olanağı sunduğu için ilgi çekicidir (karşılaştırın: MADDE 28). Yardım talebi alan Taraf, bu talebi iç hukukunun ilgili hükümleri uyarınca değerlendirecek olup, ilgili iç hukukunda talebin reddine veya belirli koşullara tabi olduğuna dair hükümler olabilir. Bu konuda yapılacak her hangi bir girişim ilgili Tarafın, uluslararası insan hakları hukuki enstrümanlarından kaynaklananlar da dahil olmak üzere, uluslararası hukuk kapsamındaki yükümlülüklerine tam olarak uyarak gerçekleştirilecektir.

Madde 22 – Koruma ve diğer idari tedbirlerle ilgili uluslararası işbirliği

134. Başlığından da anlaşılacağı gibi, Madde 22 yalnızca idari tedbirlerle ilgili olup, cezai konularda uluslararası işbirliği ile ilgilenmemektedir (bakınız: yukarıdaki 21. Madde). Bu madde Taraflara mağdurları koruma ve onlara yardım etmede işbirliği yükümlülüğü getirmektedir, karşılaştırınız: Maddenin 1. fıkrası.

135. 2. fıkra uyarınca taraflar cezai konularda işbirliği kapsamı dışında kalan konularda bilgi ve/veya işbirliği isteklerinin alınmasına yönelik bir ulusal irtibat birimi belirleyeceklerdir. Ulusal irtibat birimi Tarafların dahili raporlama sistemlerine hâle getirilmeksizin oluşturulacaktır. *Geçici komite* tıbbi ürün sahteciliği ve benzer suçlarla mücadelede ulusal irtibat biriminin nasıl düzenleneceği ve dahili kuruluşlarla bilgi iletim mekanizmasının nasıl oluşturulacağına ilgili Tarafa bırakılması gerektiğini değerlendirmiştir.

136. Maddenin 3. fıkrasında, Taraflara, tıbbi ürün sahteciliği ve halk sağlığını tehdit edici benzeri suçları önlemeyi ve bu suçlarla mücadeleyi, yerine göre, üçüncü Devletler menfaatine düzenlenen yardım ya da geliştirme programlarına dahil etmeye çaba gösterme yükümlülüğü getirilmektedir. Pek çok Avrupa Konseyi üyesi devlet, uluslararası sözleşmelerin uygulanması suretiyle hukukun üstünlüğünün yeniden tesis edilmesi veya güçlendirilmesi, yargı kurumlarının geliştirilmesi, suçla mücadele ve teknik yardım gibi çok çeşitli alanlarda bu tür programlar yürütmektedirler. Bu programların bazıları, Sözleşmede suç olarak kabul edilmiş faaliyetlerin neden olduğu önemli sorunlarla karşı karşıya olan ülkelerde uygulanabilmektedir. Bu bağlamda, bu tür programların, bu tür suçların önlenmesi ve cezalandırılmasına dair konuları dikkate alıp gerektiği gibi programa dahil etmesi uygun olacaktır.

Bölüm VIII – Takip mekanizması

137. Sözleşmenin Bölüm VIII'inde Sözleşmenin Taraflarca etkili bir biçimde uygulanmasına dair maddeler yer almaktadır. Sözleşmede öngörülen izleme sistemi esas itibarıyla Sözleşme Taraflarının temsilcilerinden oluşan bir kurum olan Taraflar Komitesini temel almaktadır.

Madde 23 – Taraflar Komitesi

138. Madde 23'te, Sözleşme uyarınca kurulması öngörülen, terkihi yukarıda izah edilen ve Sözleşmeye dayalı çeşitli takip görevlerinden sorumlu olan Taraflar Komitesinden söz edilmektedir.

139. Taraflar Komitesi'nin ilk toplantısı, Sözleşmenin, Sözleşmeyi onaylayan onuncu imzacı için yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içerisinde yapılır. Daha sonra ise Tarafların en az üçte biri ya da Genel Sekreter tarafından talep edildiğinde toplanır.

140. Geçici komitenin, Sözleşmenin süratle yürürlüğe girmesine olanak sağlarken, takip mekanizmasını, mekanizmanın güvenilirliğinin temini için yeterli sayıda Taraf temsilcisi sağlanarak tatminkar koşullar altında faaliyet gösterebilmesi amacıyla, Sözleşmenin yeterli sayıda devlet tarafından kabul edileceği daha ileri bir tarihe ertelediğinin altı çizilmelidir.

141. Bu kuruluşun oluşmasıyla, bütün Tarafların karar verme sürecine ve Sözleşmeyi izleme prosedürüne eşit katılımı sağlanacak ve Sözleşmenin doğru ve etkili bir biçimde uygulanmasını temin için Taraflar arasındaki işbirliği güçlenecektir.

142. Taraflar Komitesi Sözleşmenin izleme sisteminin işleyişini düzenleyen usul kurallarını kabul etmelidir. Bu usul kuralları, Avrupa Birliği de dahil olmak üzere, Tarafların Sözleşmeyi uygulamalarının etkili bir biçimde izlenmesini sağlayacak şekilde hazırlanmalıdır.

143. Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi üyesi olmayan Tarafların bu faaliyetlerin finansmanına nasıl katkıda bulunacaklarına karar verecektir. Bakanlar Komitesi, Taraflar Komitesine ayrılacak bütçe miktarlarını kararlaştırmadan önce, Avrupa Konseyine üye olmayan Tarafların görüşlerini alacaktır.

Madde 24 – Diğer temsilciler

144. Madde 24, gerçekten çeşitli sektörleri ve çeşitli disiplinleri içeren bir yaklaşım sağlanabilmesi için, Tarafların dışındaki kuruluşların da Sözleşme izleme mekanizmasına katılımıyla ilgili önemli bir mesaj içermektedir. Maddede öncelikle Parlamenter Meclise ve Suçla ilgili Sorunlar Avrupa Komitesine (CDPC), ikinci olarak da, adları daha az zikredilen, belirli sorumlulukları nedeniyle Sözleşmenin uygulanmasını izlemede yer

olarak mutlaka olumlu bir katkı yapacak olan Avrupa Konseyinin ilgili diğer hükümetler arası veya bilimsel komiteleridir. Bunlar, Avrupa Farmasötik Ürünler ve Farmasötik Bakım Komitesi (CD-P-PH) ve Avrupa Komisyonu ve Resmi İlaçlar Kontrol Laboratuvarları Genel Ağı Danışma Grubudur (GeON). Bu bağlamda CD-P-PH'in ürün sahteciliği ve diğer farmasötik suçların neden olduğu halk sağlığı risklerini en aza indirmek için özellikle CDPC ile işbirliği yapma ile görevlendirildiğine dikkat çekilir.

145. Taraflar Komitesinin çalışmalarına ilgili uluslararası kurumların ve Tarafların ilgili resmi kurumlarının temsilcilerinin yanı sıra, sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılmasına önem verilmesi, kuşkusuz müzakerecilerin izleme sistemiyle ilgili olarak sağladıkları başlıca güçlü yanlardan biridir. 3. fıkradaki "ilgili uluslararası kurumlar" ifadesinden Sözleşmenin kapsadığı alanlarda faal olan hükümetler arası kuruluşlar anlaşılmalıdır. 4. fıkradaki "ilgili resmi kuruluşlar"dan kasıt, özellikle tıbbi ürünler ve tıbbi cihazlar alanında, Sözleşmenin kapsadığı alanda Sözleşmenin Tarafları için danışmanlık kapsamında çalışan, resmen tanınan ulusal veya uluslararası uzmanlık kuruluşlarıdır.

146. Sözleşmenin uygulanmasının gerçekten etkili bir biçimde izlenmesi isteniyorsa, tıbbi ürün sahteciliğini ve benzer suçları önleme ve bunlarla mücadelede aktif bir biçimde yer alan hükümetler arası kuruluşların, hükümete bağlı kuruluşların, sivil toplum kuruluşlarının ve diğer kuruluşların temsilcilerinin sürece gözlemci olarak katılabilmesi olasılığı önemli bir konu olarak değerlendirilmiştir.

147. 6. fıkrada, 2 ila 5. fıkralar uyarınca temsilciler (Avrupa Konseyi kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, Tarafların resmi kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri) gözlemci olarak tayin edilirken ilgili farklı sektörler ve disiplinler arasında (kolluk kuvvetleri yetkilileri, yargı, farmasötik ve tıbbi cihaz yetkililerinin yanı sıra sivil toplum çıkar grupları) dengeli bir temsilin gözetilmesi öngörülmektedir.

Madde 25 – Taraflar Komitesinin İşlevleri

148. Geçici komite bu maddeyi hazırlarken, Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suistimal ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesindeki (AKAS No. 201) benzer bir maddeyi temel alarak, mümkün olduğu kadar sade ve esnek bir mekanizma oluşturmaya çalışmış, Taraflar Komitesini tıbbi ürün sahteciliği ve benzer suçlarla mücadelede Avrupa Konseyinin adli çalışmalarında daha merkezi bir konuma yerleştirmiştir. O nedenle Taraflar Komitesi, Taraflar arasında bilgi ve deneyimlerin toplanması, analizi ve paylaşılmasında bir merkez işlevini görerek, Tarafların bu alandaki politikalarını çeşitli sektörleri ve disiplinleri içeren bir yaklaşımla iyileştirmeye yönelik bir konumdadır.

149. Sözleşme ile ilgili olarak Taraflar komitesi geleneksel takip yetkinliklerine sahip olup aşağıdaki görevleri ifa edecektir:

- Varsa sorunları ve Sözleşme Kapsamında yapılan beyanların etkilerini tespit etmek de dahil olmak üzere, Sözleşmeden etkili bir biçimde yararlanılmasını ve sözleşmenin etkili bir biçimde uygulanmasını kolaylaştırmaya veya iyileştirmeye yönelik tekliflerde bulunarak Sözleşmenin etkili bir biçimde uygulanmasında rol oynamak;
- Taraflara bu konuda spesifik önerilerde bulunmak da dahil olmak üzere, Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili her hangi bir sorun üzerinde görüş bildirerek Sözleşme hakkında genel bir danışmanlık rolü üstlenmek;
 - Sözleşmenin maddelerinin uygulanmasıyla ilgili olarak, önemli adli, politikalarla ilgili veya teknolojik gelişme konusunda bilgi alışverişini kolaylaştırarak bir takas odası işlevi görmek. Bu bağlamda Taraflar Komitesi ilgili diğer Avrupa Konseyi komitelerinin ve kurumlarının bilgi birikiminden

yararlanır. Yukarıda, 24. Maddenin 1. fıkrasıyla ilgili yorumda belirtilen komitelerin yanı sıra, diğer görevlerinin yanı sıra, tıbbi ürün sahteciliği ve benzer suçlara karşı halk sağlığının korunmasına yönelik çeşitli sektörleri içeren risk önleme ve yönetimi stratejilerinin geliştirilmesi ve desteklenmesinden sorumlu Tıbbi Ürün Sahteciliği ve Benzer Suçların Teşkil ettiği Halk Sağlığı Risklerini En aza İndirmeye dair Uzmanlar Komitesi (CD-P-PH/CMED) ve Resmi İlaç Kontrol Laboratuvarları Genel Avrupa Ağı (OMCL) da Avrupa Konseyinin bu tür uzmanlık komiteleri arasında sayılabilir.

150. 4. fıkrada, 25. Maddenin 1,2 ve 3. fıkralarında değinilen faaliyetler hakkında Avrupa Suç Sorunları Komitesinin düzenli aralıklarla bilgilendirilmesinin gerekli olduğu belirtilmektedir.